

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Історичний факультет
кафедра історії міжнародних відносин та гуманітарних дисциплін

На правах рукопису

Сучасна гуманітарна дипломатія: особливості та впливи

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього рівня «магістр»
за спеціальністю 291 – міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

Роботу виконав:

Студент 2 курсу
групи: 2мімв

Курченко Кирило

Науковий керівник:

Кандидат політичних наук, професор
Дмитренко Степан Петрович

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ЕКТС _____

Голова комісії _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Члени комісії _____

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Київ – 2025

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ГУМАНІТАРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ.....	6
1.1 Зміст та принципи гуманітарної дипломатії	6
1.2 Термінологічна складова гуманітарної дипломатії.....	15
1.3 Теоретичний і практичний аспекти у гуманітарній дипломатії.....	26
Висновки до розділу 1	34
РОЗДІЛ II. ГУМАНІТАРНА ДИПЛОМАТІЯ ТА ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ.....	35
2.1 Розвиток гуманітарної дипломатії ЄС у 21 столітті.....	35
2.2. Принципи ефективності гуманітарної дипломатії у міжнародному просторі	42
2.3 Прикладні кейси імплементації гуманітарної дипломатії.....	49
Висновки до розділу 2.....	60
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64

ВСТУП

Можливості сучасних глобальних тенденцій розширили сферу застосування дипломатії та перетворили її на важливий інструмент для глобальних діалогів. Реалізація принципів гуманітарної дипломатії допоможе розділяти протиборчі сторони, налагоджувати дипломатичні відносини і використовувати можливості для підтримки жертв війни. Тому поєднуючи дипломатію та гуманітарну діяльність можна досягти значущих результатів. Відтак, у Міжнародній федерації Червоного Хреста зазначають, що мета гуманітарної дипломатії - забезпечити допомогу соціально вразливим верствам суспільства та співпрацювати з іншими суб'єктами, які реалізують гуманітарні цілі.

Гуманітарна дипломатія спрямовує свою діяльність на проблематику врегулювання урядових та неурядових криз у відповідності до норм міжнародного права. Вона має на меті відкривати кордони і створювати гуманітарні коридори, аби забезпечити можливості для прямої допомоги біженцям. Тому актуальним завданням є проводити наукові розвідки щодо гуманітарних аспектів дипломатії, розширити практику гуманітарних переговорів та обговорення нових концептів у гуманітарній дипломатії, для створення гуманітарного простору. У цьому дослідженні виділяємо важливість політичної ролі недержавних суб'єктів для врегулювання сучасних конфліктів і проведення переговорів, що вирішують гуманітарні завдання. Реалізація гуманітарної дипломатії на національному рівні, охоплює національні моделі і виявляє основні мотиви, що мають спонукати державу до участі в гуманітарних ініціативах.

Сьогодні гуманітарна практика є багатогранною системою. Вона охоплює рівень гуманітарної допомоги, соціальної політики та економічної підтримки в рамках сталого розвитку. У цьому контексті, дипломатичні засоби, зокрема переговори, підвищують ефективність гуманітарних зусиль під час збройного конфлікту і кризи, які викликані природними або техногенними факторами. Актуалізує дослідження гуманітарної дипломатії її значущість у подальшому

розвиткові країни та покращенні умов життя для її громадян. Першою чергою, через гуманітарну дипломатію вирішують низку соціальних проблем, відтак в умовах глобалізації, міждержавній взаємозалежності значення гуманітарної складової постійно зростатиме. Можливості традиційної офіційної дипломатії уже не вирішують весь спектр існуючих проблем. Відтак, наукове дослідження особливостей гуманітарної дипломатії та практичних важелів її застосування ще довго буде залишатись актуальним для сучасної гуманітарної науки.

На цій підставі **об'єктом дослідження** є природа та особливості реалізації гуманітарної дипломатії.

Предмет дослідження: практика здійснення гуманітарної дипломатії в сучасному міжнародному середовищі.

Метою дослідження є: дослідити можливості гуманітарної дипломатії у досягненні її завдань на міжнародній арені.

Мета реалізується через досягнення таких **завдань**:

1. Дескрипція змісту гуманітарної дипломатії, її принципів та історичної візії.
2. Надати підходи до розуміння поняття «гуманітарна дипломатія».
3. Дослідити концептуальні засади гуманітарної дипломатії у 21 столітті через гуманітарну практику Європейського Союзу.

Розкрити практичні кейси імплементації гуманітарних програм у дипломатичній практиці.

Під час дослідження проблематики роботи, були застосовані такі **методики**: принципи логіко-семантичного аналізу; методи знаходження закономірностей розвитку, аналіз та синтез досліджуваних понять; методи узагальнення та наукової абстракції. У рамках прикладної частини дослідження, центральними були методи: реконструкції досвіду; герменевтичного кола та ін.

Практична спрямованість дослідження. Результати дослідження можуть бути використані у навчальному процесі, у рамках курсів Циклу професійної підготовки, дослідженні підходів щодо вирішення гуманітарних криз, формулювання зовнішньополітичної стратегії для конкретної країни у реалізації її гуманітарних ініціатив.

Апробація. Основні тези роботи були висвітлені на міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції міжнародних відносин» в Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова 21 грудня 2024 року.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ГУМАНІТАРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

1.1. Зміст та принципи гуманітарної дипломатії.

Поліпшити доступ до можливостей гуманітарної допомоги у конфліктних і складних надзвичайних ситуаціях завжди серйозна проблема і для політиків і для гуманітарних організацій. В історичній ретроспективі, гуманітарні операції проводять за умов надзвичайної небезпеки та нестабільності у політичній обстановці щоб забезпечити доступ, підтримку та захист для цивільного населення. Концепції гуманітарної дипломатії з'являються на початках 2000-х років. Їх визначають як переконання осіб та лідерів, що приймають рішення, і завжди діють дотримуючись основних гуманітарних принципів, на користь вразливих груп [3].

У традиційній практиці зміст концепції варіюється від переговорного процесу щодо існування гуманітарних організацій до переговорних процесів щодо доступу до цивільних осіб, яким потрібен захист. Сюди включають моніторинг програм, що надають допомогу, заохочують повагу до міжнародного права та залучають інформаційно-пропагандистську діяльність щодо підтримки широкого спектру гуманітарних цілей. За умов, коли зростає політичний консенсус та зростає прагнення "нікого не залишити поза увагою" на порядок денний на 2030 рік гуманітарну дипломатію розглядають у якості інструменту, що охоплює найбільш вразливі верстви населення [2]. Відтак, концепції гуманітарної дипломатії, ключові, щоб розуміти суттєві зміни гуманітарної сфери.

Дипломатія, за своєю суттю, є представництвом однієї держави у реалізації відносин однієї держави та іншої. Зміст гуманізму, з іншого боку, розкривається через захист нужденних людей та надати їм допомогу. Дипломатію характеризують як компроміс і прагматичні відносини, однак зміст суспільного іміджу у гуманітарній діяльності є протилежним. Цю роботу варто робити, для певного універсального принципу, незалежно від інтересів конкретних політичних діячів. Подолати цю напруженість та розкрити складну дипломатичну структуру у гуманітарній допомозі. Це проходить за участі різних суб'єктів та різних намірів. Це допоможе робити дослідження більш критичними, своєчасними та важливими.

Зміст гуманітарного нейтралітету завжди був сумнівним для науковців та, рідше практиків. Це пов'язували з прихованістю політичних інтересів, політичною складовою у гуманітарних переговорах і більш широким розумінням змісту у гуманітарній дипломатії щоб забезпечити доступ до гуманітарної допомоги. Дійсно,

у протиріччях переговорів і принципів нейтралітету традиційно є проблема для гуманітарних організацій. Дотримання нейтралітету, збереження гуманності, справедливості і незалежності, є "основою у гуманітарній діяльності" (unocha.org) [8]. Нейтралітет вважають необхідністю щоб забезпечити те, щоб з боку гуманітарних організацій не було участі в конфліктах, що мають політичний, расовий, релігійний чи ідеологічний характер. На рівні гуманітарних організацій часто розвивають мережу, де існують офіційні або неформальні відносини зі сторонами, що можуть брати участь у збройних конфліктах, для забезпечення доступу до допомоги. Гуманітарними зусиллями роблять перешкоди умови регіональної конкуренції традиційних і нових донорів. Прикладом є Близький Схід, де рівень здатності у міжнародних гуманітарних організаціях можливий для збереження актуальності і вірності до гуманітарних принципів. Іншими серйозними проблемами є особливості нестабільності у громадській підтримці, легітимності відповідних країн та рівня розвитку зв'язків гуманітарної діяльності та інших форм підтримки. До них відносять допомогу в розвитку та низку операцій, щоб підтримати мир та стабільність.

Різноманітні пріоритети у цілях гуманітарних організацій, які можуть брати участь у реалізації складної надзвичайної ситуації, що має призвести до різних підходів у розумінні гуманітарної діяльності. Щодо визначення та змісту гуманітарної дипломатії, то вони відрізняються досить широко, як і кількісний склад організацій та держав, у яких використовується цей термін. Існують суттєві ознаки різниці між ідеями, можливостями використовувати цей термін на рівні міжнародного сприйняття Угоди щодо того, як її потрібно реалізувати. Незважаючи на те, що у гуманітарній діалектиці досить часто розглядають важливі аспекти, що забезпечують можливості доступу, щоб отримати допомогу в зонах, де йдуть конфлікти, у деяких установах і політичних групах починають замислюватись щодо своєї гуманітарної дипломатичної практики.

До прикладу, у наукових дослідженнях щодо змісту гуманітарних переговорів, часто базуються на можливостях аналітичних інструментів, інформаційно-пропагандистських мережах, через які іде вивчення умов та динаміки, коли недержавні суб'єкти мають вплив на реалізацію державної політики та її дій щодо

захисту цивільного населення. Це стосується і заборон на певні види зброї та боротьбу з насильством щодо жінок. Новітні дослідження, які стосуються гуманітарної дипломатії, базуються на цих ідеях. Однак, вони мають здійснювати вихід за рамки вивчення того, яким чином гуманітарні організації функціонують в політичному просторі. У реальності, серед залучених сторін часто менше згоди, у їх складі більше різноманітності, а рівень питань, пов'язаних із тим, щоб забезпечити доступ до жертв, є більше політизованими [7]. Тут важливо вивчити, які наслідки у таких діях. Інститут гуманітарних організацій в даний час змушений проводити діяльність в таких умовах:

1) Збільшена невизначеність у тому, як дотримуються важливі норми і принципи.

2) З'являються нові учасники, які по-різному їх інтерпретують.

Яку мету дозволяє досягати ефективний рівень у гуманітарній дипломатії?

- Привертати більшу увагу до осіб, що відповідають за те, як приймаються рішення та як формується громадська думка, щодо забезпечення інтересів найбільш вразливих груп населення.

- Розширювати умову діалогу та взаємодії органів влади, щоб зміцнити допоміжну роль національних громад у гуманітарних сферах.

- Забезпечувати більший рівень наочності та глибшого розуміння від громадськості діяльності Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.

- Створювати достатні можливості, щоб мобілізувати всі необхідні ресурси.

- Забезпечити сприяння ефективного партнерства, коли здійснюється операції, що вкладають, щоб забезпечити потреби для найбільш вразливих груп населення [5].

Це досягається через чотири основні зобов'язання, які мають брати на себе рівень національних товариств під час реалізації своїх статутних діяльностей. Подібні дії сформулювали у Міжнародній Федерації товариств Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.

Пропонуємо розглянути зобов'язання та дії, які вживають для їх ефективної реалізації в країні.

По-перше, національними товариствами Червоного Хреста та Червоного Півмісяця підтверджені зобов'язання здійснювати переконання посадових осіб, які є відповідальними за прийняті рішення, проводити дії на користь найбільш вразливих груп населення за умови повного дотримання Основоположних гуманітарних принципів. У практичній площині, ці обіцянки реалізують завдяки можливостям доносити до осіб, які приймають рішення, зміст гуманітарних ідей та принципів. Щоразу, коли представники волонтерів національних суспільств зустрічається з посадовцями на будь-якому рівні та розповідають про діяльність організацій, і повідомляють про проблеми та потреби вразливих соціальних груп всередині держави, вони сприяють для цього національного суспільства реалізовувати ефективну гуманітарну політику.

По-друге, співробітникам та волонтерам у національних товариствах варто використовувати набір всіх дипломатичних інструментів та вирішення під час процесу переконання відповідальних осіб. Варто врахувати, що соціальні відмінності у регіонах всередині країни, тому одна і та сама діяльність у великих містах і маленьких селах буде нести різне навантаження. Тому варто провести оцінку потенціалів на рівні усього національного суспільства, так і конкретного регіону і у кожному структурному підрозділі, щоб з максимальною ефективністю задовольнити потреби та покращити доступ суспільства до соціальних вимог.

По-третє, національним суспільствам варто зосередити увагу на певні галузі знань і компетенцій, інформації щодо кращих практик, стратегій та знань, що накопичили національні суспільства і Міжнародна Федерація Червоного Хреста. Це не означатиме, що ці суспільства мають ставити для себе одне завдання. Ефективно «варитися» саме в ньому щоб підняти «привабливість» для осіб, які мають приймати рішення, та розширювати межі гуманітарного доступу вразливим групам.

По-четверте, для національних суспільств мають бути зобов'язання до взаємодії з партнерами за межами гуманітарних організацій, включно з органами державної влади, та неурядовими організаціями. Досвід, який мають інші організації може відіграти ключові ролі щодо вирішення певних питань [8].

До принципів гуманітарної дипломатії відносять:

- Принцип гуманності. В умовах мирного та воєнного часу Міжнародний Рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця мають дотримуватись принципу гуманізму та співчуття. Головним покликанням цього принципу є захист життя та здоров'я людини.
- Принцип неупередженості. Це зобов'язання не проводити жодних відмінностей у національностях, віросповіданні та політичному переконанні людини. Допомогу мають отримати усі, хто її потребуватиме.
- Принцип нейтральності. Це не прийняття позиції жодних з протиборчих сторін під час збройного конфлікту чи суперечки у політичному, релігійному чи іншому полі.
- Принцип незалежності. Національними товариствами, надаються для своїх урядів допомога щодо їх гуманітарної діяльності. Вони підкоряються законам своєї країни, завжди зберігаючи відповідний рівень незалежності від змін у політичному курсі держави.
- Принцип добровільності. Використовують безоплатний принцип праці добровільних помічників, та ніколи не прагнуть отримати матеріальну вигоду.
- Принцип єдності. На територіях держав можуть діяти представники лише одного Національного Товариства Червоного Хреста або Червоного Півмісяця. Вони мають бути відкриті до всіх і здійснити свої гуманітарні місії на всій території країни.
- Принцип універсальності. Рух, як всесвітня організація, може наділити Національні Товариства умовами рівних прав. Для вирішення тих чи інших завдань можна взяти за приклад умови діяльності Товариства у будь-якій іншій державі. Взаємність допомоги є обов'язком національного товариства Червоного Хреста та Червоного Півмісяця [7].

Дослідники зазначають, що жодному цьому принципу не притаманно не лише порушення канонів у гуманітарній дипломатії, а й існує доволі ефективна взаємодія з ними. Так, наприклад, реалізація принципу нейтральності часто постає як той фактор, який дозволить Червоному Хресту та Червоному Півмісяцю отримати доступ у ті райони, де інші організації потрапити не змогли. В інших випадках до використовують нейтральність, коли не бачать можливості впливати на розвиток на

ситуації. Також виникають багато випадків, коли для гуманітарних цілей у національних суспільствах робота може опинитись під загрозами і коли для організацій є необхідність, вони роблять все, щоб їх голос почули. Реалізація політики гуманітарної дипломатії дозволила Міжнародному Руху з більшою ефективністю вирішити ці часто складні стратегічні завдання. Це стало можливо завдяки тому, що заклики до виконання дій, одночасно визнають, що національними товариствами застосовують використати низки варіантів щоб вибрати стратегію дій у залежності від ситуацій, де вони працюють [37].

Для реалізації принципу незалежності організатори часто стикаються з особливостями реалій гуманітарної дипломатії. З одного боку, абсолютною самостійністю та повною незалежністю у національних суспільствах від дій уряду, є необхідною умовою щоб ішов подальший їх розвиток у якості повноправних структур, що повинні увійти у систему Міжнародного Руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця. Отож, сьогодні у світі існують значна кількість Національних Товариств, які мають перебувати під значними впливами своїх урядів, що може мати негативні наслідки.

Тому вкрай важливим є ведення правильного гуманітарного діалогу зі своїми урядами і демонструвати вміння демонструвати свої потреби щодо тих ситуацій, коли у владі за різних причин не має можливостей для самостійного врегулювання тих чи інших труднощів. Тільки за таких умов у національних суспільствах будуть визнані державою у якості допоміжних структур. Вони базують свою діяльність на суспільному принципі і виконують низку суспільних завдань. Кращим є те, що такі ролі мають відбуватись у відповідному законодавстві країни [42]. Коли чітко визначають особливості функцій національних суспільств чи держави, у яких імідж підтримують через мандатну діяльність, то проблематики щодо застосування гуманітарних принципів виникнути не повинно. Варто мати розуміння, що реалізація таких принципів у законодавстві і їх існуванні, варто досягти правильне розуміння у роботі національних суспільств всередині країни. Це і є завдання у гуманітарній дипломатії.

Таким чином, можна бачити, що у гуманітарній дипломатії є своя логіка та очевидна термінологічна база. Тут передбачають регулярність у роботі, яка

практично має виражатись через: адвокацію, посилення у соціальній інклюзії, процес поширення знань, ріст та посилення потенціалів у національному суспільстві, можливості отримати гуманітарний доступ, налагоджувати партнерство та ін.

На думку Анрі Дюнан (1828-1910), засновника руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця та ініціатора у сучасному міжнародному гуманітарному праві, варто успішно провести мобілізацію добрих намірів людей на місцевих, національних та міжнародних рівнях. Не можна втомлюватися закликати представників громадськості, урядів та громадянського суспільства до дій разом із усім людством допомагати жертвам війни, та особисто бачити страждання у битві за Сольферіно (24 червня 1859) [4]. Цим він почав еволюцію у сучасному міжнародному гуманітарному праві. Результат цього, реалізація кожного етапу у кодифікації міжнародного гуманітарного права у післявоєнний період в рамках громадської думки та уряду. Цю кодифікацію зробили після таких подій:

- Битва під Сольферіно. Вона відбулась між австрійських та французьких військ та зробила поштовх провести Першу Женевську конвенцію (1864 р.) про умови захисту військових, поранених на суші.
- Цусімська морська битва (1905). Відбулась між японських і російських флотів. Підштовхнула до коригування Конвенції про війну на морі 1907 року.. Тут були розширені умови захисту військових, які потерпіли поразку на морі.
- Перша світова війна. Стала поштовхом підписати дві конвенції у 1929 році.
- Події Другої світової війни. Її наслідки підштовхнули прийняти чотири Конвенції у 1949 році. Ці конвенції призвели до широкої регламентації у медичному догляді мирного населення, що знаходиться на окупованих територіях та умов його інтернування.
- У Женеві, у 1949 році було прийнято ряд Конвенцій, що кореспондувались із Статутом ООН 1945 року та Загальною декларацією Прав людини 1948 року. Ці документи стали результатом трагедії для мільйонів мирних жителів і в'язнів, жертв тотальних війн та геноцидів у Європі та Азії.

- Особливості деколонізації в африканських колоніях та війна у В'єтнамі. Ці події передують прийняттю двох додаткових протоколів у 1977 році. У них передбачили умови письмових правил щодо захисту цивільних осіб та певних об'єктів від загрози військових дій.

- Проведення всесвітньої кампанії партнерства між національними урядами та ООН. Тут брали участь міжнародні агенції, Рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця та НУО. Ця кампанія наголосила на людських стражданнях та соціально-економічних втратах, які спричинили протипіхотні міни. Це і повна заборона протипіхотних мін, підписана в Оттаві 4 грудня 1997 року.

- Діяльність подібної всесвітньої коаліції призвела до того, що прийняли Інтернаціонал Статуту кримінального суду в Римі у 1998 році.

- Великі масштаби гуманітарних криз, що відбулись у Боснії, Афганістані, Іраку, Ємені та Сирії. Їх результати показують, що у рамках «безпечних гаваней», які спочатку здійснювались у гуманітарних діях, а тепер ставали серед об'єктів політичного насильства.

- Міжнародна політика Катару, Туреччини та Об'єднаних Арабських Еміратів (ОАЕ). Особливості зовнішньої політики Туреччини, яка більше не відповідала на вимоги регіональних та глобальних принципів розвитку, покликала гуманітарну дипломатію пояснити взаємодію Туреччини з низкою нових суб'єктів у зовнішній політиці. До них включали недержавні суб'єкти, які мали забезпечити законність доступу до нестабільних зон, які були раніше, а Сомалі та Сирія стали ними пізніше.

- Починаючи від 2005 року відбулася розширення участі Катару в реалізації регіонального посередництва для Судану, Лівану, Ємену, Іраку тощо. Ця форма дипломатії змушує аналітиків називати цю країну «безупинним посередником».

- Події 2001 року в ОАЕ. Її зовнішня політика, коли її вважали державою у Перській затоці, яка вела скромну і нейтральну зовнішньою політикою. Вона визначена умовами торговельних та ділових інтересів, та поступово стала як новий військовий учасник іноземних інтервенцій у Афганістані, Бахреїні і Ємені [6].

1.2. Термінологічна складова гуманітарної дипломатії

Гуманітарну дипломатію вважають відносно новим терміном. Однак його відносять до старої практики та методології у наданні гуманітарної допомоги, які не отримали належного рівня в академічному інтересі. Це має контраст щодо реальності гуманітарної практики, яка має демонструвати зростання інтересу вчених використовувати термін «гуманітарна дипломатія» від початків 21 століття [5]. Термінологічною складовою гуманітарної дипломатії є широкий спектр політичної практики. Тож гуманітарна дипломатія охопила гуманітарну практику, яка спрямована задовольнити гуманітарні потреби, і тим має відрізнитись від інших форм дипломатії.

Наведемо деякі визначення та термінологічну основу гуманітарної дипломатії у науковій літературі.

«Гуманітарну дипломатію розуміють як модель, яку використовують у міжнародному праві у якості гуманітарного імперативу та як додаткового важеля щоб сприяти доставці допомоги або допомагати у захисті цивільних осіб у складній політичній і надзвичайній ситуації» [12].

«Концепції гуманітарної дипломатії охоплюють діяльність, яка здійснюється гуманітарними організаціями, для отримання простору політичного і військового органів влади, для ефективного функціонування. До цієї діяльності включають такі зусилля: організацію присутності гуманітарної організації у конкретній країні, проведення переговорів щоб мати доступ до цивільного населення, яке може потребувати допомоги та захисту, можливості моніторингу програми допомоги, та можливість сприяти дотриманню поваги до міжнародного права та його норм. Це діяльність з підтримки представників корінного населення та інституцій щоб залучити до адвокації різних рівнів для підтримки гуманітарної цілі» [42].

До завдань гуманітарної дипломатії також відносять необхідність «переконання осіб, які відповідають за прийняття рішень, діяти за будь-якого часу в інтересах вразливих людей і повністю поважати основні гуманітарні принципи» [47].

«Здійснення гуманітарної дипломатії МКЧХ передбачає головним чином те, щоб були почуті голоси від жертв збройних конфліктів чи заворушень. Вони мають бути враховані під час переговорів про гуманітарні угоди на рівні міжнародних чи національних гравців. Їх зміст має бути відображеним у діях нейтральних посередників та в реалізації допомоги постраждалим, підготовці та забезпеченні дотримання норм гуманітарного права.

Гуманітарна дипломатія МКЧХ має чотири специфіки. Вона має складатись з відносин, що мають широке коло контактів, з державними та недержавними гравцями. Її діяльність має бути обмежена рамками гуманітарної сфери, і просуванням мирних ініціатив не є її основна мета. Процес гуманітарної дипломатії не має залежати від діяльності у державній гуманітарній дипломатії. Вона часто проходить у формі серії з заяв, які, у залежності від події, залишаються на конфіденційному рівні або вимагають мобілізації у мережах впливу» [47].

Гуманітарну діяльність не можна зрозуміти і проаналізувати без тісних зв'язків і взаємозалежностей з дипломатією. Перш за все, дипломатія допомагає з необхідними можливостями та інструментами щоб створити простір у гуманітарній взаємодії. У цьому зв'язку виділяють відносно нові типи дипломатичної роботи, яку

називають гуманітарною дипломатією, як трансформовану стару практику надавати гуманітарну допомогу.

Гуманітарну дипломатію розуміють способом для переконання осіб, які відповідають за прийняття рішень, та осіб, що впливають на формування громадської думки, аби дійти згоди у допомозі вразливим групам у відповідності з основними гуманітарними принципами за будь-яких обставин.

Це поняття складає 2 важливі терміни у сенсі "гуманітарності" і "дипломатичності". Дослідники наголошують на розумінні значення у цих визначеннях і відношення між ними. Зміст поняття "гуманітарний" розуміють першим з принципів гуманності. Один з основоположників прикладної гуманістики Ж. Пікте у своїй роботі, що присвячена основним принципам роботи Червоного Хреста, пропонує класифікувати цей принцип гуманності "найважливішим принципом". Саме з прояву глибинних мотивів Червоного Хреста впливають всі інші принципи.

«Дипломатія є широким поняттям, через яке вказують мету для пошуку вирішити конкретну проблему між держав чи окремих осіб» [13]. У рамках гуманітарного контексту термін «дипломатія» почав набирати оберти і об'єднав у собі багато технологій і стратегій, які застосовують щоб знайти пошук для рішень, що найкраще мають відповідати інтересам найбільш вразливої групи у населенні.

Дипломатія є важливою, оскільки вона в основному має відобразити на реальні причини, які необхідні для взаємодії держави і суспільства, які приймають участь у реалізації потрібних рішень. Суспільному загалу конкретної країни надають особливі можливості, щоб мати доступ до роботи з представниками урядових структур, які відповідальні за прийняття рішень. Це важливо, оскільки на ці структури покладають роль помічників у державних органах для гуманітарної сфери.

На думку Ж. Пікта, яку він висловлював у своїх працях, в цих поняттях відображається основні принципи, згідно з якими, суть роботи конкретних суспільств має передбачати відповідний рівень співпраці, комунікації з владою та державою.

Водночас фактично всі національні суспільства є незалежними від дій урядів. Тому Товариство Червоного Хреста і Червоного Півмісяця має бути вільним, щоб бути вказівником шляху до основ гуманності та справедливості. Тому у другій половині XX на початках XXI століття формуються нові моделі дипломатичної роботи - модель гуманітарної дипломатії. Остання проголошує примат прав людини і виходить за межі традиційних рамок у винятковій правосуб'єктності держав. Умови розвитку гуманітарних аспектів дипломатії пов'язують із можливостями захисту індивідуумів та найбільше вразливих категорій народоселення. Це етнічні та релігійні меншини, жінки, діти, біженці та жертви у збройному конфлікті, наслідках терористичних атак та екологічної катастрофи [7].

Одним із масштабних завдань є потреба вивчити природу дипломатичної роботи, у її сучасній моделі та ефективності інструментів, що пов'язані із кризами у класичній дипломатії. Дослідниками звертається увага на необхідності повернутись у міжнародних відносинах до філософії моралі та повернути втрачені ціннісні орієнтири. Через прискорення темпу у глобалізаційних процесах, мають активний розвиток нових напрямів у дипломатичній діяльності щодо таких сфер, як питання довкілля, культурний простір, проблеми здоров'я, пандемія, розвиток знань та інше. Багато вчених сьогодні пишуть про проблеми «кліматичної дипломатії», «дипломатії з реалізації прав людини» і навіть про «дипломатію вакцин». Це і зрозуміло, у сучасній гуманітарній діяльності існує багатогранна та глобальна складові. Вона знаходить себе у застосуванні для різних держав та ситуацій, у рамках різного соціуму » [6].

У рамках наукового дискурсу поняття «гуманітарна дипломатія» виникає досить недавно. Згідно з думками дослідників, саме через феномени «гуманітарної дипломатії» не варто говорити про їх безперечність. По-перше, завдяки неточності та суперечливому характеру у самому терміні. По-друге, через неясності у його практичному застосуванні. У поняттях «гуманітарна дипломатія» та «традиційна дипломатія» існує не тільки спільне, але має характеристики за допомоги різних видів категорій. На відміну від засад, що існують у класичній дипломатії, яку ґрунтують на принципах переговорів. Тут для гуманітарної дипломатії фокусують «максимізацію» у міжнародній допомозі в рамках проведення гуманітарних

операцій чи програм. Вона заснована на потребі встановити партнерські відносини, щоб досягти гуманітарні цілі [38].

Ряд публікацій наголошують, на тому, що у розвитку гуманітарних аспектів дипломатії пов'язують із зусиллями, що спрямовують на можливості порятунку людей від страждання, поневірення та зневаги гідності [26]. У цьому контексті принципами гуманітарної дипломатії, які можуть стосуватись перш за все основ для діяльності Міжнародного Комітету Червоного Хреста (далі — МКЧХ) та установ, що мають відношення до ООН. МКЧХ розробляє основи визначень гуманітарної дипломатії, у яких відображають особливості його мандату відносно жертв від збройного конфлікту та ситуацій, які пов'язані із застосуванням насильства. Гуманітарну дипломатію прийнято розглядати у якості «засобу впливів на уряди, як один з інструментів, що впливають на формування думок лідерів країн працювати на користь особливо вразливих категорій громадян у відповідності з фундаментальними гуманітарними принципами» » [8]. Її спрямовують на розвиток мережі двосторонніх чи багатосторонніх, офіційних чи неофіційних відносин з учасниками збройних конфліктів, а також з будь-якою державою, недержавним суб'єктом з метою підвищення поінформованості про тяжке становище жертв.

Тут дослідники зазначають, що у гуманітарній дипломатії, діяльність МКЧХ не є тотожною до зусиль у розвитку або побудові сучасного світу. Ці зусилля доволі часто мали політичну мету, що може залежати від основ у державній гуманітарній дипломатії. Можливості широкого категоріального аналізу щодо змісту поняття «гуманітарна дипломатія» проводилась у 2007 році групою американських та британських дослідників. [44]. У сферу гуманітарної дипломатії було включено можливості вести переговори представників різних культур на користь людей. Це питання захисту дітей, жінок та визначених вразливих груп населення за можливостями дипломатичних структур; сюди відносять можливості участі державними та недержавними акторами у гуманітарній діяльності. Це можливо, коли враховують дедалі більші обсяги політизованих контекстів у гуманітарній допомозі. На цьому фоні, вченими зазначається, що у гуманітарній дипломатії є значне відношення не лише щодо можливостей надати гуманітарну допомогу для національних та міжнародних організацій. Можливості гуманітарного

співробітництва, це один із способів виразити доброзичливість та проявити «м'яку силу» [49]. Крім основ доброї волі, важлива мотивація у гуманітарній допомозі це впливи, які формують за допомоги можливостей у культурному, економічному чи політичному засобі. Так, фахівцями у сфері міжнародних відносин прийнято розглядати засади гуманітарної чи культурної дипломатії як різновиду політичних виявів.

Через поєднання з основами концепції «soft power» «можливості теорії у гуманітарній дипломатії набувають нових змістів і виступають як базова модель щоб вдосконалити міждержавні відносини» [18].

У цих контекстах у змісті гуманітарної дипломатії включають потребу звернутись до загальнолюдських цінностей, можливостей використати соціальні, освітні та наукові програми, можливості розширити культурний обмін, просунути національні культури та мови, прийняти участь у можливостях ненасильницького вирішення політичного та соціального конфлікту, миротворчої діяльності, захисту прав і свобод людини, а також державної та волонтерської допомоги до вразливих осіб за умов різних видів лиха, війни та конфліктів [18].

Провівши оцінку можливостей застосувати положення концепцій «м'якої» сили» для практичного здійснення гуманітарної дипломатії у широких сенсах, говорять про можливості культурної та гуманітарної дипломатії у зарубіжних інформаційних та соціокультурних просторах » [7].

Можливість вивчати гуманітарну дипломатію, це нова область дослідження. Існують кілька визначень і форм у реалізації гуманітарної дипломатії. Наведемо кілька ключових моментів та розбіжностей.

Усі з наведених визначень зосереджуються на досягненні гуманітарних цілей. Наскільки широким є цей задум, часто залежить від обсягів повноважень конкретних організацій. У цілях гуманітарної дипломатії варіюють від можливостей сприяти та надавати екстрену допомогу щоб просувати гуманітарні норми і закони або вирішити конкретні кризи. Він може зосереджуватись на обставинах конфліктної ситуації або стихійному лиху.

У деяких гуманітарних організаціях прийнято наголошувати на необхідності дотримуватись нейтралітету, а іншими пов'язується гуманітарна дипломатія з

можливостями більш широких цілей. Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ), до прикладу, не має прагнень до сприяння миру, оскільки має прагнення залишитись нейтральним » [45]. Іншими визначеннями утворюється ґрунт для широкого розуміння гуманітарних цілей, включно з можливостями досягти мир, реалізувати розвиток та права людини» [45]. Дослідником Я. Егеландом запропонована концепція гуманітарної дипломатії через контекст політичних невдач, що можуть призводити до виникнення конфліктів і катастроф. За таких умов допомогу можна буде мобілізувати за умови надзвичайної ситуації, однак існує факт того, що держави проявляють менше бажання працювати над довгостроковою умовою що допоможе вирішити кризу [50].

Гуманітарні цілі можна варіювати залежно безпосередності питань у доступі, оперативності проблем і рівня поваги до МГП. Тут і межі впливів на застосування законів та політики, пов'язаних з реалізацією гуманітарної діяльності, а також політикою з охорони здоров'я, або «переговорами щодо реалізації донорського контракту і вирішення проблематики людських ресурсів» [38].

До основних цілей гуманітарної дипломатії прийнято включати:

- можливості для доступу і сприяння у гуманітарній роботі
- створення гуманітарних коридорів та можливість припинити вогонь
- існування неупереджених можливостей надавати допомогу
- потреба дотримати МГП
- необхідність захисту цивільного населення
- реалізація пропаганди реалізувати гуманітарні норми
- координувати зацікавлені сторони
- проведення переговорів про політику охорони здоров'я, розробку МГП чи інших форм у державній/міжнародній політиці, пов'язаній з гуманітарними питаннями [19].

Можливості гуманітарної дипломатії також можуть бути використані щоб сприяти можливості знизити ризик лиха, адаптацію до змін клімату, унормування законодавства щодо стихійних лих, запобігання хворобам, питання охорони здоров'я, продовольча безпека, питання міграції та торгівля людьми, реформи у гуманітарному секторі [44].

Можливості гуманітарної дипломатії є у практиці різноманітних акторів. До них відносять роботу гуманітарних неурядових організацій (НУО), агентств ООН, МКЧХ, а також роботу національних урядів, міжурядових організацій, економічних та релігійних зацікавлених сторін.

Певна частина гуманітарних працівників проходять школи спеціальної підготовки як «гуманітарні дипломати», але більша частина з них діють так під час своєї повсякденної роботи МКЧХ визнають згідно з МГП і мають значні привілеї та імунітети, яких не мають більшість гуманітарних організацій [39].

Держави мають можливість до практикування гуманітарної дипломатії у якості надавачів іноземної допомоги. Вони також мають можливості для опосередкованого впливу надавати іноземну допомогу. Деякі держави реалізують можливості політики гуманітарної дипломатії. Вчені стверджують, що зв'язки гуманітарної діяльності та політичної її складової можуть складати «алібі», що виправдовує бездіяльність держав та міжнародних організацій, які не працюють для усунення «основних причин» конкретних криз. Хоча актори гуманітарної допомоги зосереджують свою роботу на реалізації гуманітарних питань і позиціонують себе як політично нейтральні, вони, однак, можуть протистояти незаконним діям державних суб'єктів. Це загрози правам людини та порушують базові гуманітарні принципи життя. Держави мають можливість до сприяння доставляти допомогу або реалізувати підтримку у поширенні гуманітарних норм.

Дипломати, які ведуть гуманітарні переговори з різними співрозмовниками мають враховувати інтереси сторін. Наприклад, МКЧХ намагається розвивати «мережі, що мають тісні двосторонні або багатосторонні, офіційні або неофіційні стосунки щодо учасників збройних конфліктів та заворушень. Це стосується будь-якої іншої держави, роботі недержавних акторів або впливових агентів, щоб забезпечити сприяння у підвищенні рівня обізнаності щодо тяжкого становища жертв збройних конфліктів. Це стосується підтримки у гуманітарній діяльності МКЧХ і формуванні поваги до гуманітарного права»[27].

До таких співрозмовників прийнято включати представників урядів, «лідерів громад» або представників впливових місцевих організацій, інших гуманітарних організацій або міжнародних структур та одержувачів допомоги [43]. У сучасній

літературі існує багато досліджень про методи та досвід того, як вести переговори з недержавними збройними групами. З цієї проблематики проводять багатосторонні форуми де беруть участь держави та інші учасники цих процесів. Це Всесвітній гуманітарний саміт, як важливе місце де просуваються гуманітарні проблеми.

Тому, гуманітарні організації мають можливість практикувати дипломатичні дії на кількох «рівнях» і в формальних та неофіційних умовах. Це і неофіційні переговори «на місцях», і офіційні переговори зі сторонами конфліктів, а також обговорення цих проблем на міжнародних форумах.

Гуманітарна дипломатія часто протиставляється «традиційній» державній дипломатії. Це тому, що державна дипломатія часто є прагматичною і може прагнути до компромісів, а гуманітарії зосереджуються на базі гуманітарних принципів, де компроміс неможливий (Ді Лаурі). Державну дипломатію часто підтримують на рівні політичної, економічної та військової влади, тоді як гуманітарних учасників (якщо вони не держави) спонукають частіше покладатись на гуманітарні імперативи, переконання та, як правило, меншу, «м'якшу» кількість інструментів[49].

Реалізація гуманітарної дипломатії відбувається на кількох рівнях. Це субнаціональний рівень, рівень місцевої дипломатії та рівень держав та міжнародних організацій [43].

Методами гуманітарної дипломатії називають:

- Принципи конфіденційного обговорення певних питань з державами.
- Робота у громадській адвокації. Прикладом може бути дії, коли використовують засоби масової інформації, щоб висвітлити зловживання і залучити на свою підтримку гуманітарну допомогу.
- Робота по збору інформації.
- Проведення переговорів з кількома співрозмовниками.
- Проведення неформальних переговорів на місцях. Це такі дії як посередництво чи «фіксація», щоб пройти контрольно-пропускні пункти, організувати гуманітарні проходи тощо).

- Створення «деконфліктної ситуації». Це зв'язок, що допоможе усунути перешкоди гуманітарній діяльності за допомогою низки засобів. Це припинення вогню або паузи між військовими діями, через методи гуманітарної дипломатії.

- Дослідники пропонують відстежувати два види дипломатії. Неофіційна дипломатія, для просування гуманітарних принципів і знань. та офіційна державна для інших, офіційних учасників.

- Реалізація співпраці між різними гуманітарними організаціями щоб обмінюватись інформацією та формувати переговорні позиції [17].

Гуманітарними суб'єктами бачиться гуманітарна дипломатія у відповідності зі своїми чіткими повноваженнями і можливостями. Наприклад, МКЧХ повинна мати особливі юридичні імунітети і угоди з національними урядами. Можна по-різному підходити до використання термінології. Це і поняття дипломатії, переговорів, адвокації (Slim, 2019). У багатьох організаціях використовуються різні підходи. Наприклад, у роботі МКЧХ входять проведення закулісних дискусій, а також «багатосторонньої дипломатії, через створені мережі і можливостей використати віртуальні засоби зв'язку», включно з доносом, коли це необхідно [46].

Однією з головних відмінностей щодо підходів до гуманітарної дипломатії зосереджують на ступені конфронтації суб'єктів гуманітарної діяльності. Це може бути компроміс з державами чи щодо інших впливових акторів [34]. Цю розбіжність пов'язують з уявленнями щодо нейтралітету і гуманітарного простору. Тут дехто вважають нейтралітет способом уникнути конфронтаційних заяв, а інші вважають, що він включатиме затвердження прав щодо гуманітарного доступу і обов'язків сторін конфліктів щодо основ стриманості у відповідності до міжнародного гуманітарного права (МГП). Гуманітарні дипломати працюють у дискретності та конфіденційності або використовують засоби масової інформації, щоб публічно присоромити чи переконати своїх співрозмовників.

Деякі з цих підходів більш придатні для конкретних контекстів, а не проблеми загалом. Хоча представники гуманітарних місій не повинні займати політичну позицію, їм доводиться проводити взаємодію з політичними акторами, які мають відігравати певні ролі щоб створити гуманітарні проблеми, та ефективно виконувати

свої мандати. Учасники повідомляють про ситуацію, коли існують обставини про існування суворих політичних обмежень. Часто гуманітарні організації зосереджуються на потребі задовольнити гуманітарні потреби, та уникають посилатися на приписи міжнародного гуманітарного права (МГП), щоб висвітлювати конкретні порушення.

1.3 Теоретичний і практичний аспекти у гуманітарній дипломатії

Для традиційного розуміння дипломатії характерне її розуміння як діяльність держави, яка має базу на забезпеченні національного інтересу і яку спрямовують на можливості побудувати взаємовідносини з іншими акторами, що діють на міжнародній арені. Цю форму дипломатії здійснюють державні службовці. Однак такі погляди щодо дипломатії часто ставлять під сумнів, оскільки існують помітні тенденції до можливості «перемістити» дипломатичні зусилля в інші неурядові сфери. Одна з сфер, яка знаходиться поза рамками можливостей національних дипломатій, це гуманітарна дипломатія. Її учасники мають брати участь у реалізації дипломатичної практики через діалог, переговори, компроміс, збори розвідувальної інформації, побудову та підтримку умов партнерства, а також допомога для вразливих людей, які постраждали від конфліктів та стихійних лих. Серед інших заходів, предметом гуманітарної допомоги, таким як продукти харчування, де мають на увазі воду та ліки, і які можна розподілити та доставити людям, які її потребують.

Проте вчені зазначають, що гуманітарними цілями можна вимагати використати традиційні дипломатичні засоби [1].

Лише від 1990 року робота гуманітарної дипломатії займала особливе місце. Термін сам по собі досі предмет міжнародних дебатів перші роки 21 століття. Визнати поточний стан у міжнародній та внутрішній ситуації вимагатиме інтерпретацію процесів та явищ за допомоги ідентифікації та опису фундаментальних понять, як гуманітарна дипломатія [2].

Іншими словами, гуманітарну дипломатію у якості академічного терміну ілюструють знаннями щодо гуманітарної діяльності таким чином, щоб вимагати подальше вивчення та аналіз існуючих концепцій і літератури з нових точок зору. Проте щодо природи гуманітарної дипломатії, то вона поєднала два явища. До них відносять принципи гуманізму і дипломатичності, які разом ставлять перед дослідниками низку онтологічних проблем.

У реалізації гуманітарної дипломатії можуть брати участь держави, представники установ ООН, міжнародні урядові організації, спеціалізовані неурядові організацій та організації представників громадянського суспільства [3]. Тому, з одного боку, їх активістів сприймають не як активістів, тобто захисників

жертв, а як дипломатів, що переміщує увагу від саме гуманітарної роботи до процесу, коли ведуть переговори та інші види дипломатичної практики.

З іншого боку, такі процеси приховують сенс у роботі традиційної дипломатичної професії. Це формує плюралістичність у баченні принципів розвитку у міжнародних відносинах, особливо за конфліктних ситуацій, оскільки для таких відносин існує джерело у більшості гуманітарних потреб [4]. Безумовним є те, що гуманітарну дипломатію не проводять повністю окремо від державної практики.

Однак, можливість поєднати гуманітарну дипломатію та гуманітарну дію з основами національної дипломатії то складний виклик [15]. З іншого боку, проблематика гуманітарних питань неможлива без вирішення питань у зовнішній політиці та політиці безпеки. Щоб вирішити гуманітарні проблеми, держави мають створити простори, які мають відрізнитись від роботи звичайних гуманітарних суб'єктів та інституцій. «Держави будуть залишатись одними з найбільших захисників та як найбільша загроза для міжнародних і визнаних прав людини та реалізації гуманітарних принципів» [46]. Зазначають, що вирішити завдання гуманітарної дипломатії спочатку вважали традиційним дипломатичним завданням.

Метою переговорів, серед іншого, узгоджують умови, щоб припинити вогонь та вирішити гуманітарні питання щоб захистити від війни та голоду.

Тому тематичний інструментарій у гуманітарній дипломатії є традиційне у багатьох відношеннях. Мають на увазі збір інформації, проведення пропаганди, а реалізація захисту прав людини та проведення діалогу з тими, хто беруть участь у процесі, коли приймають рішення щоб досягти гуманітарних цілей, взаємодіяти з людьми тощо.

Крім того, гуманітарними працівниками проводиться співпраця з представниками національної дипломатії, щоб використати можливості публічної дипломатії та цифрової дипломатії. У цьому сенсі у роботі гуманітарних дипломатів потрібно встановити гуманітарні коридори, припинити вогонь та дотримуватись норм міжнародного гуманітарного права, щоб була можливість для державних суб'єктів визнати їх легітимними.

Термін «гуманітарна дипломатія» вперше використали у 1912 році. Його запропоновано американським дипломатом О. Штраусом, який відрізняв цю роботу від традиційних видів діяльності міністерства закордонних справ [39].

Безсумнівним є те, що основні дійові особи в галузі гуманітарної дипломатії це:

Робота Міжнародного Комітету Червоного Хреста (МКЧХ). У відповідності до державних місій, МКЧХ учасник Женевської конвенції 1949 року, та має міжнародну правосуб'єктність. Це надасть цій організації дипломатичний статус. Це проявлено через виконання основних функцій МКЧХ, які завжди полягає в можливості надати екстрену допомогу для жертв конфліктів і можливості їх захистити. Це характерно для обережних та конфіденційних переговорів.

Ще однією над структурою, яка може активно практикувати гуманітарну дипломатію, це ООН. Співробітниками в Управлінні Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН), Управління Верховного комісара з прав людини (УВКБ ООН), Управління Верховного комісара з прав людини-УВКПЛ), Дитячий фонд ООН, ЮНІСЕФ., учасники програм щодо розвитку Організації Об'єднаних Націй, умови Всесвітньої продовольчої програми, Всесвітньою організацією охорони здоров'я, кваліфікують гуманітарним дипломатом. Він має володіти дипломатичним імунітетом і бере участь у переговорах. У всьому Міжнародному гуманітарному кластері було організовано і об'єднано в собі низку заходів, щоб надати допомогу для жертв збройних конфліктів, стихійних лих.

Державами-членами Європейського Союзу здійснюється гуманітарна дипломатія в умовах міжнародних рамок незалежно від видів організації. Навіть не дивлячись на ті факти, що умови правового порядку ЄС мають характеристики, які є подібними з характеристиками держави, що використовує гуманітарну дипломатію. Однак гуманітарна дипломатія не стала як центральна концепція для функціонування всього ЄС. Вона служить як інструмент, що зміцнить міжнародний статус країн-учасниць [29].

За керівництва Європейської комісії за можливостей програми Щорічного розвитку та гуманітарної допомоги здійснюють гуманітарну програму Загальні керівні принципи. Її склали на базі оперативного пріоритету у гуманітарній

діяльності. У аналітичних документах Регіональна криза в Сирії, які опубліковані у звітах Європейської комісії з гуманітарної діяльності, ще 2018 року гуманітарну дипломатію поставили до одного ряду з просуванням класичних форм дипломатичної роботи.

Тоді гуманітарні теми залишаються головними завданнями ЄС. До них відносять можливості надати інформацію, домогтися розуміння і підтримки. У Норвегії виклали власні принципи розуміння гуманітарної дипломатії у її гуманітарній стратегії. Там їй присвятили I розділ, який мав назву ефективність гуманітарного реагування: умови реалізації гуманітарної політики. Приймати участь у Раді з прав людини, як одного з механізмів, щоб здійснити гуманітарну дипломатію. Це призводить до потреби підвищити дотримання норм у міжнародному гуманітарному праві та міжнародній ефективності гуманітарної системи [14]. У Німеччині продовжують дотримуватись думки, що їй необхідно створювати гуманітарний простір. У Берліні вважають, що поліпшити гуманітарний доступ може бути як пріоритет для гуманітарної діяльності та єдиний ефективний засіб для реалізації цих цілей можна використати гуманітарну дипломатію.[49]

У Франції визнають гуманітарну дипломатію у якості інструментів щоб скоротити випадки порушувати міжнародне гуманітарне право [46]. У Іспанії, своєю чергою, висловлюють чіткі наміри розробки національної стратегії гуманітарної дипломатії, оскільки там особливу увагу приділяють вирішенню гуманітарних питань як постійного елементу у зовнішній діяльності Іспанії [17]. Гуманітарну дипломатію представлено в ній не тільки в якості зовнішньополітичної діяльності.

У Європі, державах Близького Сходу та в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні також виявили зацікавленість у цій практиці. На Близькому Сході часто виступають гуманітарним донором. У першу чергу це Об'єднані Арабські Емірати та Катар, в яких застосовують можливості гуманітарної дипломатії у відповідності зі своїми національними інтересами. Фінським дослідником З. Турунененом зазначено, що ОАЕ використана гуманітарна дипломатія, щоб відбулось урівноваження мілітарної орієнтації у зовнішній політиці країни, приклад для якої є заходи проти проявів ісламістського фундаменталізму [42]. ОАЕ надавали гуманітарну допомогу у

Йорданію, Сирію, Ємен, Єгипет та Судан. Тобто для держав, які постраждали від «арабської весни» у 2011 році, тому потребували уваги у політичних проблемах у конфліктних зонах та з урахуванням інтересів у національній безпеці [37]. Одночасно у Катарі дотримуються потреба самостійно та автономно конструювати гуманітарну дипломатію. Найчастіше це прояви в тому, що в цій державі виступають посередником у процесах гуманітарних переговорів.

В Азіатсько-Тихоокеанському регіоні найбільш яскравий представник, який може використати гуманітарну дипломатію, є Китайська Народна Республіка. Вона може застосовувати подібні дипломатичні практики щоб просунути та забезпечити свої геополітичні та геоекономічні інтереси.

Китайським професором П. Ліньюм віднесено до гуманітарних проблем питання двостороннього партнерства, активнішої взаємодії з роботою міжнародної гуманітарної спільноти та використання міжнародних відносин для інтересів Китаю. Не останні ролі у регіоні відіграють Австралія та Нова Зеландія. Так, Австралією використовується низка інструментаріїв у гуманітарній дипломатії у боротьбі з наслідками стихійних лих. У Новій Зеландії беруть активну участь у здійсненні практики багатосторонньої гуманітарної дипломатії на міжнародних рівнях [21].

Сінгапурським дослідником А. Куком, вивчалась гуманітарна дипломатія Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН). У своїх розвідках він наголошував, що у цих державах системи найбільш уразливі до стихійних лих. Через це в організації розробляють та впроваджують свої гуманітарні дипломатичні практики [5]. Таким чином, здійснення гуманітарної дипломатії у регіоні спрямована на скорочення, а за кращих сценаріїв запобігання гуманітарним надзвичайним ситуаціям, що викликаються стихійним лихом.

Професором міжнародних відносин з Університету Турунен С. Бергеносом визначено п'ять концептуальних елементів у міжнародній гуманітарній практиці [23]:

1. У чому полягає місце гуманітарної практики? У гуманітарній дипломатії базуються на гуманітарній угоді, і у рамках цього розуміння передають сенс гуманності. Гуманітарними принципами тут називають принципи гуманності, справедливості, нейтралітету і незалежності, а також міжнародного гуманітарного

права як основи для роботи гуманітарних дипломатів. Вони повинні працювати відповідно зі своїми уподобаннями про необхідність надавати допомогу та захист цивільним особам у збройних конфліктах та своїй фундаментальній вірі в права людини. Як результат, гуманітарна дипломатія спонукає до просування Гуманітарних інтересів.

2. Що має означати гуманітарна практика? Обсяг гуманітарної дипломатії може охоплювати гуманітарну діяльність і для більшості випадків є визначеним у гуманітарній діяльності [5]. Таким чином, реалізацію гуманітарної практики у широкому сенсі розуміють дипломатичною практикою, яка спрямована на забезпечення підтримки гуманітарних цілей та реалізацію гуманітарних принципів щодо надзвичайних ситуацій природних та техногенних змістів або має запобігати виникненню таких ситуацій. Однак, для багатьох випадків проведення військових та гуманітарних операцій починає перетинатися.

3. Кого відносять до суб'єктів гуманітарної діяльності? Сам зміст гуманітарної дипломатії має створити суб'єктивну реальність, та залучити постраждалі верстви населення, персоналу, донорів, урядових представників і т.д. Цей процес відбувається на транскордонних рівнях, і його відмінна риса, прагнути до взаємодії з усіма зацікавленими сторонами щоб вирішити гуманітарні надзвичайні ситуації, включно з недержавними збройними угрупованнями [5]. Головним героєм тут є дипломат гуманітарій. Визначати характер цієї фігури допоможе неполітичний характер гуманізму. Відтак, для і гуманітарних працівників, яких апріорі характеризують гуманітарними дипломатами, хоча останні часто так себе не ідентифікують. Варто підкреслити справедливу тези щодо того, що процес самоідентифікації не має великого значення. Ці процеси не можуть впливати на думки інших зацікавлених сторін щоб визначити репрезентативність для посадових осіб. Тут якраз навпаки, гуманітарні дипломати здобували певні цінності, практикуючи гуманітарну дипломатію. Таким чином, кожен з тих, хто має відношення до практики гуманітарної дипломатії, де-факто стає гуманітарним дипломатом. Однак такі факти не скасовують необхідність для професійної освіти та перепідготовки. Для колишніх гуманітарних волонтерів-аматорів важливо бути

на рівні сучасних фахівців в гуманітарній діяльності, щоб володіти необхідними навичками.

4. Місця, де здійснюють гуманітарну практику. У якості частини у дипломатичній практиці, гуманітарну дипломатію потрібно проводити в певних соціально організованих умовах. Сюди відносять можливості Гуманітарних платформ або інституційних структур, таких як, Всесвітній саміт з гуманітарних питань і Всесвітній гуманітарний форум. Однак спонтанність у характері такого виду в дипломатії може надати для надзвичайних гуманітарних ситуацій статусу платформи де реалізують гуманітарні практики, оскільки вони прагнуть до створення гуманітарного простору, окремого від політичної і військової влади, через переговори щодо своєї присутності в цій країні за рамок надзвичайних гуманітарних організацій. Коли виникає гуманітарна потреба, намагаються надати допомогу та здійснювати контроль з надання допомоги для вразливих груп населення [5].

5. Яким чином здійснюють гуманітарну діяльність. Реалізація гуманітарної діяльності носить двоїстий характер. Це питання пошуку компромісів через переговори і власне матеріальний елемент, який забезпечить практичність у підтримці нужденним [5]. Якщо перший елемент проявляється через підвищення гуманітарної грамотності для людей, що реалізують через проведення брифінгів і зустрічей у міжнародних організаціях, а також через підготовку щорічних звітів щодо виконаної дипломатами роботи, то другим елемент є продуктами харчування, посилками, ємностями для води, медичним обладнанням, гуманітарними організаціями, офісними приміщеннями і складами. Ними є автомобілі і одяг з логотипами гуманітарних організацій. Для кожного компоненту доповненням є інший компонент, що допоможе покращити процеси реалізації принципів у міжнародному гуманітарному праві. Правильно розуміти гуманітарну дипломатію на практиці дозволить краще висвітлити зміст та технології гуманітарних дипломатичних явищ. У залежності від рівня практичної реалізації, гуманітарна дипломатія виступає як інструмент для гуманітарних організацій щоб створити гуманітарний простір та зібрати необхідні ресурси для гуманітарних операцій. Її також розуміють у якості самостійної форми у дипломатичній взаємодії через зосередження уваги на гуманітарній проблематиці і їх рішеннях.

Висновки до розділу 1

Отож, розвиток у багатьох аспектах гуманітарної дипломатії у міжвоєнний період, з одного боку, має характер багатьох досягнень. Тут головним чином вважається, що необхідно створити перші постійно діючі міжнародні організації, що мають досить широку сферу відповідальності. Ці питання стосуються проблематики роззброєння, підтримка миру, розвиток міжнародного гуманітарного права, реалізація можливостей захистити права національних меншин. Іншим боком у цьому процесі є його швидкість. Щодо розробки системності у підходах вивчати гуманітарні складові у міжнародних відносинах, та можливості аналізувати динаміку у міжнародних аспектах гуманітарного співробітництва у міжвоєнні періоди представляється як особливий інтерес. Ці процеси розвиваються по висхідній траєкторії, тільки у інституційній та правовій основі. Тому гуманітарна дипломатія представляється дипломатичною діяльністю, яку реалізують

представники держав, установи ООН, міжнародні урядові організації. Її реалізують спеціалізовані неурядові організації та інститути громадянського суспільства, які спрямовують на те, щоб запобігти або полегшити страждання, спричинені конфліктами чи надзвичайними ситуаціями, потребою надати допомогу для постраждалих та розповсюдити норми міжнародного гуманітарного права.

Прикладами дипломатичної практики, яку здійснюють міжнародні організації, держави у Європі, чи на Близькому Сході, а також в Азії та Тихоокеанському регіоні. Вони мають демонструвати роботу держави щодо її гуманітарного дипломатичного інтересу та національних принципів у зовнішній політиці, і навіть політиці безпеки. Проте забезпечення та втілення ідей гуманітарної дипломатії, яку реалізують гуманітарні суб'єкти на наддержавному характері, що у практиці означає відсутність можливості розглядатися еквівалентом гуманітарної дипломатії конкретної держави.

РОЗДІЛ II. ГУМАНІТАРНА ДИПЛОМАТІЯ ТА ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

2.1 Розвиток гуманітарної дипломатії ЄС у 21 столітті

У правовому порядку Європейського Союзу є риси, що є подібними з функціонуванням держави. Це питання єдиної валюти, загальної торгової та міграційної політики. Інститут ЄС наділений повноваженнями виконавчої, законодавчої та судової влади. В зовнішній політиці ЄС є здатності виступити активним міжнародним суб'єктом з можливістю ведення переговорів і укладанням угод між державами і міжнародними організаціями. Можливість ЄС реалізувати міжнародні відносини було розширено у Лісабонському договорі, який наділяв ЄС широкими можливостями міжнародної правосуб'єктності. Посередництвом його було засновано посаду Верховного представника ЄС із зовнішньої політики і політики безпеки і Європейську службу зовнішніх зв'язків (EEAS) [9]. На тепер у Європейському союзі виступають єдиним цілим для вирішення світових проблем,

та зберігати достатній рівень дипломатичних відносин практично з усіма країнами світу.

Основним напрямом у європейській дипломатії називають можливість участі у міжнародних миротворчих операціях, розвивати співробітництво та захищати права і свободи. Таким чином, у Європейській політиці сусідства (ЄПС), базою є цінності демократії і повага прав людини, що регулюються відносинами з 16 найближчих східних і південних сусідів. Вектор діяльності ЄС в сфері політики співробітництва, яку спрямовують на можливості скоротити бідність в усьому світі. Один з головних пріоритетів ЄС, це можливість надати гуманітарну допомогу та реалізувати можливості Цивільного захисту, який передбачив право надати гуманітарну допомогу за умови особливої уваги до найбільш вразливої верстви населення. Зі слів Т. Зонової, згідно виваженими оцінками, на даний час частина країн ЄС щодо таких програм перевищує 50% [5].

В цілому, до основних принципів ЄС щодо здійснення гуманітарної дипломатії відносять:

- Реалізація гуманізму через можливість надати допомогу всім, хто їх потребуватиме.
- Забезпечення нейтральності. Надання допомоги не повинна бути поданою для деяких особливих груп.
- Гарантія незалежності від політичного та економічного інтересу. Єдина мета гуманітарної допомоги це запобігти людським стражданям.
- Забезпечення справедливості. Допомогу надають тільки для тих, хто її дійсно потребував [25].

Реалізація політики з надання гуманітарної допомоги отримує підтримку серед громадян у країнах ЄС. Так, за результатами опитування, що провели в 2012 році, більше ніж 26,5 тисячі громадян ЄС про те, як вони ставляться до надання гуманітарної допомоги та цивільного захисту, показують, що 71% респондентів підтримували координацію та важливі ролі Європейської комісії в цих питаннях. А 84% вважали, що ЄС повинен продовжити надання допомоги незалежно від наслідків економічної кризи. Також 82.% серед респондентів вважали, що більш

ефективно координація діяльності Європейського Союзу, а не дія окремих країн [34].

Правову основу щоб надати гуманітарну допомогу та цивільний захист з боку ЄС закріпили статті 196 і 214 у Лісабонській Конвенції. Як один з найбільш великих світових донорів у гуманітарній допомозі для більше ніж у 140 країн, ЄС від 1992 року щорічно може надати підтримку для 120 мільйонів осіб. Ця позиція незмінна незалежно від національних, релігійних, гендерних або етнічних позицій. Одночасно, гуманітарна допомога може бути витрачена менше 1% від загальних річних бюджетів ЄС, що є еквівалентним всього 1 євро на 2-х європейських громадян [34].

Від 2010 року у Європейській комісії активно розробляють механізми, що запобігають виникненню стихійного лиха і реагування конфліктних ситуацій. Найбільша з акцій ЄС стає можливість надати гуманітарну допомогу в Сирії, Південному Судані, країнах у Західній Африці і Південній Америці. Останні є дуже схильними до проблем стихійного лиха, землетрусів, виверження вулканів, наслідків цунамі, зсувів і посух, від яких можуть страждати тисячі людей, особливо серед вразливих груп населення. Починаючи від 1994 року Європейська Комісія виділяє 41 400 мільйонів євро на реалізацію гуманітарної допомоги для країн Південної Америки. Від цієї суми 24 700 євро спрямовують на полегшення страждань, які викликали збройні конфлікти в Колумбії. За період з 2015 по 2017 роки Європейською комісією виділялись 22,6 мільйона євро щоб запобігти наслідкам стихійних лих у Болівії, Венесуелі, Колумбії, Парагваї, Перу та Еквадорі. На території Центральної Америки та Мексики було впроваджено освітні програми щоб полегшити доступ до освіти, можливостей у соціальному забезпеченні та медичній допомозі для дітей, підлітків та їх сім'ям на території Гватемали, Гондурасу та Сальвадору, які постраждали від насильства. Варто також відзначати активність у діяльності ЄС для того, щоб досягти цілей, які поставлені в Декларації тисячоліття ООН. Тут іде варіювання від скорочень у масштабності крайньої бідності і можливості припинити поширення ВІЛ/СНІДу та забезпечити загальну початкову освіту для найменше розвинених країнах у світі. Водночас в ЄС та в державах-членах, найбільших у світі донорів допомогти з метою розвитку. Саме

тому від 2015 року Європейською комісією було прийнято програмні документи про забезпечення гідного життя для всіх. Це від мрії до реалізації колективної дії, що встановлюють порядок денний про можливість викоринити бідність та сприяти сталому розвитку [24]. У політиці розвитку ЄС спрямовані на те, щоб вирішити причини вразливості для країн, що розвиваються, включно з обмеженнями доступу до продовольства, отримання води, розвитку в освіті, медицині, зайнятості, соціальній послугі та охороні навколишнього середовища. Сюди відносять можливість викоринити хвороби, просувати стратегії самодопомоги, підтримувати демократичні процеси та підвищити повагу до прав людини.

Гуманітарну діяльність здійснює Європейське Міністерств цивільного захисту та гуманітарної допомоги (ЕЧНО). Його діяльність спрямовують на здійснення порятунку і можливість зберегти життя, запобігти і полегшити людські страждання і захистити гідність постраждалого населення. Партнери Європейської комісії в гуманітарній допомозі та цивільному захисті виступають добровольці з більше 200 організацій та установ. До них відносять НУО, міжнародні організації, структури, що входять в Червоний Хрест і агентства ООН та громадяни Європи.

Проводячи роботу в усіх зонах криз у світі, ЄС намагається допомогти підвищувати рівень обізнаності щодо забутих довгострокових криз, які не знаходились в центрі уваги для засобів масової інформації та у світовій спільноті. Тому, останніми роками діяльність ЄС допомагає привертати увагу до гуманітарних катастроф у Центральноафриканській Республіці [18].

Не менше важливі напрямки у діяльності ЄС називають вакцинну дипломатію. Наприклад, у 2015 та 2018 роках ЄС брав участь у процесі ліквідації наслідків від спалахів геморагічної лихоманки Ебола. Для цього було виділено більше 4 мільярдів євро. Державами-членами ЄС було збільшено можливості у медичному персоналі та організації мобільних лабораторій для постраждалих районів Гвінеї, Ліберії та Сьєрра-Леоне. Розробили комплекс заходів щоб подолати політичні, військові та економічні наслідки від поширення спеки в Західній Африці. До цих заходів включили підтримку для ремонту та обладнання у лікарнях, програмах водопостачання та санітарії. Сюди відносять розробку вакцин та ліків проти вірусів, а також фінансування діагностики у швидкому тестуванні [36].

Один найбільший ефективний механізм, через який реалізують гуманітарну дипломатію в Європі, це створені в 2001 році механізми цивільного захисту. Вони сприяють співпраці національних органів у цивільному захисті і забезпечить скоординованість підтримки країн-учасниць до жертв природних і техногенних катастроф у Європі. Тепер його включають до механізмів співпраці... У його реалізації мають брати участь держави - члени ЄС та європейські і неєвропейські держави. Сюди включають Ісландію, Чорногорію, Норвегію, Сербію, Македонію та Туреччину. Операційним центром такого механізму є Координаційний центр реагування на надзвичайні ситуації (ERC). У ньому цілодобово відстежують ситуацію у всьому світі і координують дії країнам-учасницям як відповідь на кризи. Від 2001 року механізми цивільного захисту ЄС отримують до 300 запитів щодо допомоги і працюють, щоб подолати наслідки стихійних лих. Невеликий перелік таких катаклізмів, це землетруси на Гаїті 2010 року, цунамі в Японії 2011 року, тайфун Хайян 2013 року, геморагічну лихоманку Ебола 2014 року, конфлікт на Україні від 2014 року, землетрус в Непалі 2015 року, наслідки повеней та лісових пожеж в Європі [24].

Дослідники актуалізують ще важливу галузь у гуманітарній дипломатії ЄС, яка пов'язана з правами людини. На рівні ЄС забезпечення основних прав регулює Хартія Європейського Союзу про основні права відповідно з Європейською конвенцією Про захист прав людини та основних свобод. Її ратифікували всі держави - члени ЄС. У Статті 21 Лісабонського договору вказується, що універсальні та неподільні права людини та основні свободи як принципи, якими ЄС керується на міжнародній арені. Слід відзначити, що задовго до того, як було прийнято Хартію ЄС про основні права, у Європейському співтоваристві здійснювалась правозахисна діяльність у різні способи. Свідченням цього є Нобелівська премія миру, яку отримали ЄС у 2012 році за шість десятиліть роботи щодо захисту прав людини та довгострокові ролі для об'єднання континенту [1].

У 2012 році в ЄС розробили Стратегічні рамки та План дій з забезпечення прав людини та демократії. Це було зроблено для реалізації політики ЄС у галузі прав людини з більшою ефективністю та послідовністю. У процесі розгляду всіх прав людини як універсальних, неподільних та взаємозалежних, ЄС просуватиме та

захищатиме їх як у своїх кордонах, так і на рівні відносин з країнами, які не є членами ЄС. Також у 2012 році у Євросоюзі призначили першого за його історію спеціального представника ЄС з прав людини. Ним став С. Ламбрінідіс. Його роль полягатиме у підвищенні ефективності політики ЄС для забезпечення прав людини для країн, що не входять до ЄС [4].

У Плані наголосили, що ЄС заохочуватиме забезпечення прав людини для всіх без винятку сфер у своїй зовнішній діяльності. Зокрема, заохочувати права людини можливе через впровадження у торгівлі, інвестиціях, технологіях, телекомунікаціях, Інтернеті, енергетиці, екології, розробці спільних безпекової та оборонної політики. Це у зовнішніх аспектах зайнятості та соціальній політиці, у сфері свободи, безпеці та правосудді, включно з антитерористичною політикою ЄС надає допомогу для країн-партнерів для здійснення їх міжнародних зобов'язань у галузі забезпечення прав людини. За цих умов, до дипломатії прав людини включають такі напрямки діяльності, як можливість заохотити права жінок, дітей, меншин або переміщених осіб. Це можливості протидіяти смертній карі, застосуванню тортур, торгівлею людьми та дискримінацією. Це і можливості захисту цивільного, політичного, економічного, соціального та культурного права [19].

Права людини покладені до основу відносин ЄС щодо інших країн та регіонів, а також міжнародних та регіональних організацій. Так, у понад 120-ти угодах щодо торгівлі та співробітництва з країнами, що не є членами ЄС, включені положення про реалізацію прав людини, в яких йдеться про те, що мають посісти центральне місце у відносинах з ЄС. Крім того, ЄС проводить діалоги щодо прав людини у більш ніж 40 країнах та організаціях, включно з Росією, Китаєм та Африканським Союзом.

Гуманітарну співпрацю ЄС, пов'язують з потребою протидії у порушеннях прав людини та насильстві. Це стосується можливості надати допомогу у надзвичайних ситуаціях. Ця діяльність охоплюватиме культурні зв'язки та міжцивілізаційний діалог. Як вважається європейцями, саме культура перешкоджатиме у протистоянні, та стимулюватиме діалог, щоб відкрити шлях до єдності у різноманітності. Особливі наголоси при цьому роблять на те, щоб європейські цінності відбивались у реалізації зовнішньої політика та дипломатії.

Так, у заявах Європейської комісії 2007 року було наголошено, що Європейський Союз є безпрецедентним та успішним соціальним та культурним проектом, прагне стати прикладом у «м'якій силі», що заснована на таких принципах як «гідність, солідарність, толерантність, свобода вираження, повага різноманітності та міжкультурний діалог [44].

Найбільше усталений та розвинений вид у дипломатії ЄС технології публічної дипломатії, що здійснює Європейський Інструмент Партнерства. Одна з основних цілей у зовнішніх діях ЄС це можливість розвивати співробітництво та встановлювати партнерські відносини з третіми країнами. Щоб досягти цих цілей у 2014-2020 роках виділили 85 млн євро. У ЄС прагнули до підвищення у розумінні політики та пріоритетів ЄС; підтримувати просування цінностей та інтересів ЄС поза його меж, а також покращувати рівень сприйняття Європи на міжнародній арені де будуть залучені науковці та студенти, політики, діячі культури та мистецтва. Цю мету досягнуть за допомоги діяльності «від людини до людини» (people-to-people activities), через заходи, що створюють та зміцнюють ділові зв'язки, у інформаційно-роз'яснювальній роботі, розширенні можливостей культурним організаціям та заохоченні співпраці [47].

Один із найбільш ефективних і наповнених внутрішнім змістом напрям у публічній дипломатії ЄС називають культурну дипломатію. У червні 2014 року представниками Європейської комісії зроблена заява щодо того, що «культурна дипломатія ЄС потребуватиме нового поштовху», вона «даватиме нам можливості розділяти щодо інших країн основи нашої культури, наших європейських цінностей, таких як права людини, різноманітність та рівність» [47]. У червні 2016 року, прийняли стратегію ЄС, що стало свідченням того, що культура постала як один із головних векторів у сучасних міжнародних відносинах. Від цього часу у вокабулярі європейських політиків спостерігають активність у використанні різної парадигми у дипломатії - публічна, культурна, наукова, щоб формувати та зміцнювати політичний імідж ЄС на зовнішній арені. Як зазначалось президентом групи III Європейського Економічного та Соціального Комітету Лукою Ягієром, «Європа це культурна наддержавка, і вона усвідомлює глобальність своєї дипломатичної стратегії — продовжувати боротьбу за підтримку «м'якої сили» та культури».

2.2. Принципи ефективності гуманітарної дипломатії у міжнародному просторі

У міжнародному гуманітарному праві (МГП) регулюють дії сторін конфліктів під час війни, включно із захистом цивільного населення, і допуском існуючих неупереджених гуманітарних організацій. Багато з гуманітарних працівників можуть бачити свої ролі щодо підтримки та захисту дотримання МГП. Однак сторонами конфлікту часто встановлюються умови, щоб надати гуманітарний доступ. Тобто реалізація прохань щоб отримати потрібні результати можуть призводити до обмежень у доступі. Дослідження, які провели у 2007 році Уїтталла, Агентством ООН, що діяло в Палестині, показують, як у політичних факторах стримується гуманітарна дипломатія ООН. Під час окупації палестинських територій і бюджетного бойкоту у тодішній Палестинській адміністрації змушували гуманітарні організації ООН не зачіпати питань МГП або проблему прав людини. Замість цього вони зосереджуються на реалізації гуманітарних потреб. Мають на увазі питання продовольства, житла і т.д., які були сильно обмеженими, оскільки раніше не реалізували питання МГП або порушення прав людини. Їх обставини гуманітарної дипломатії були реалізовані через політичні обмеження. Як риклад цього існують можливості вирішувати проблеми доступу і того, з якими проблемами доводилось мати справу [48].

Недавно проведені дослідження ООН показують, що вони обережні у розумінні впливу гуманітарної дипломатії на соціумі. Це пов'язують із зусиллями яке допоможе покращити захист або створити Кластер захисту щоб виявляти, аналізувати та координувати реакцію на проблеми. Це допоможе впровадити Програми Straight Ahead. Результати дослідження виявили наступні причини недоліків у гуманітаристиці. Це дослідники Боуден і Меткалф-Хоу.:

- Недотримані на рівні держави норми у міжнародному гуманітарному праві.
- Висока зосередженість ООН на потребі зберегти свою присутність у гуманітарних проектах, іноді уникаючи потенційної конфронтації з пропагандою захисту.
- Існування політичної плутанини, спричиненої через численні механізми захисту ООН та чисельністю агенцій ООН.
- Технократичність у підходах до захисту. Звертають увагу на більший акцент щодо програм захисту, спрямованих на можливість пом'якшити наслідки насильства, і менша кількість заходів у запобіганні або припиненні насильства.
- Високий рівень залежності уряду від донорів [33].

В джерелах пропонується для гуманітарних організацій мати можливість приділяти більшій або меншій уваги захисту за допомоги дослідження і політичного рішення, підкреслюючи рівень обмежень, які накладаються з боку держави. Засуджуючи такі дії можна призвести до можливості обмежити доступ до інформації, тоді як їх ігнорування призводить до ще більших гуманітарних загроз.

У багатьох організаціях використано ряд комунікаційних стратегій. Їх прикладом, у випадках діяльності МКЧХ це технологія віра є найкращим способом діяти, і МКЧХ має покладатись на можливість звинуватити лише за виняткових обставин [3]. Дослідник Е. Слім (2019) виділив деякі з потенційних переваг у окремих підходах, звернувши увагу на історію з гуманітарною діяльністю та моральними переконаннями МКЧХ. Сюди входили рівень красномовства у певних актах мовчання та умиротворення, які давали можливості для сторін конфлікту, дізенатись як інакше можна відновити чи відмовити у доступі до інформації [47]. Іноді, спираючись на підходи МКЧХ, для лікарів без кордонів не є обов'язковим бути медичним джерелом для допомоги. Подібні процеси висловлюються за різних моментів історії, через ризик втрати доступу до населення. Щоб отримати потрібні рівні гуманітарної автономії завжди було потрібно для боротьби за владу, в якій на карту ставлять імідж у міжнародній державі [37].

У багатьох організаціях використані обидва способи, у залежності від ситуації. Дослідники часто говорять про те, що у МКЧХ вважають кращим діяти з обачністю,

і у цілому вказують на складність визначити більш-менш успішні підходи. Тут реалізацію гуманітарної дипломатії МКЧХ не завжди вважали як ефективну. Це також не завжди є кращим, ніж в інших, більш загальних підходах до гуманітарного переконання. Але це, безумовно, є доповненням такого підходу.

Дослідники вказують на можливості іншим учасникам, таким як правозахисні групи, мати можливість порушити потенційно суперечливі питання, без порушення стосунків однієї зі сторін конфлікту. Через обговорення позицій однієї зі сторін у конфлікті, вказують на більш широкі політичні умови підтримки. Вони необхідні для багатьох контекстів щоб забезпечити ефективну підтримку, а також врахувати негативні наслідки у надмірній залежності від певної коаліції [41].

Рівень ефективності для кожного з підходів залежатиме від ситуації. Ще 2007 року обговорювали спроби домовлятися про умови доступу до Афганістану, який контрольований рухом Талібан у 1996-2001 роках. Тут наводять приклади, коли у суспільному засудженні можуть впливати на владу і коли це може призвести до гніву та обмеження у доступі. У тихій дипломатії часто виявляють ефективність, але іноді у заявах в ЗМІ можна домогтись у переконанні неохочої до влади надавати доступ до інформації [38].

Гуманітарними організаціями працюючи над можливістю заохотити повагу до гуманітарного права та його норм. Зрештою гуманітарні принципи успішно змінюють норми насильства та обмеження. Червоний Хрест відігравав центральні ролі щодо забезпечення згоди держав з приписами Женевської конвенції. Тому і рух продовжить до проведення міжнародних конференцій за участі представників держав та Червоного Хреста. Зовсім недавно в неурядових організаціях (НУО) відігравали центральні ролі для визначення порядку денного та забезпечити підтримку в Оттавській конвенції проти застосування наземних мін 1999 року. У договорах щодо зброї зазвичай іде обговорення та формування політичного та військового діяча. Тут у неурядових організаціях змогли формулювати політичні порядки денні, які зосереджуються на гуманітарних сторонах та її впливах щодо жертв. Формулювати проблеми можна впливаючи на можливість привернути до них увагу громадськості та політичних структур. Наприклад, представниками громадянського суспільства звертається увага на впливах війни на розвиток

навколишнього середовища, і можуть переглянути це питання і підготувати проекти принципів охорони у навколишньому середовищі, пов'язаному зі збройними конфліктами (ППАК), для розгляду у Комісії міжнародного права [46].

На той час у деяких видах гуманітарної дипломатії роботу здійснюють особливим чином через працівників на місцях. Тут гуманітарними працівниками також є звернення до різних національних і міжнародних мереж і структур. Координація може перешкоджати проблемам інтеграції, довірі і різних пріоритетів організації. Однак у багатьох успішних прикладах гуманітарну дипломатію базують на рівні згуртованості в гуманітарних секторах [27].

Технічним комітетом ООН з гуманітарних питань може виступити як спосіб залучити сторони конфлікту до можливості вирішити гуманітарні проблеми. Проводити різні форуми, крім політичного змісту, сторони можуть приходити до угод щодо гуманітарних питань. Успіхи у таких форумах також можуть сприяти різні фактори. Наймати сторонами конфлікту гуманітарних фахівців і рівень їх здатності до контролю і забезпечення у дотриманні вимог на місцях. Той, факт як їх організовують, визначить рівень їх ефективності у конкретних контекстах.

Проведені форуми бувають на офіційному та неформальному рівнях. Неофіційного рівня форуми можуть дозволяти для гуманітарних працівників проводити переговори з озброєними групами, без побоювання, того що вони можуть їх виправдати, і надати можливості доступу для політизованих ситуацій. Але однією зі сторін конфлікту можна досягти легкого домінування в них або грати в них важливі ролі. Формальні процеси можуть включати в собі Декларацію принципів. Вона покликана забезпечувати у досягненні сторонами угод, і Декларацій принципів установам щоб надати допомогу, яка покликана продемонструвати єдність у діях.

У гуманітарних форумах можуть бути більш-менш тісно пов'язаними з політичними процесами. Умови дипломатичного тиску з боку зовнішньої сторони і форуму, пов'язані з мирними процесами, можуть сприяти більшій активності участі для вирішення гуманітарного питання. Однак гуманітарними організаціями часто є важливим відрізнити себе від конкретного політичного діяча і процесу, щоб домагатися визнання. До прикладу, коли ООН пов'язують з певним видом політики або сторонами конфлікту.

Гуманітарії часто використовують загальні структури щоб формувати узгоджену позицію між собою. Це дозволить нам уникнути протистоянь один до одного, щоб виступити як єдиний фронт, щоб обмінятися інформацією та підтримувати один одного [18].

Загальними оперативними принципами, згідно яких для сторін конфлікту узгоджені певні правила. Це можливості гуманітарного доступу, також можуть виявитися корисні. Наприклад у Боснії допомагати забезпечити доступ часто можливо через те, що в установах не можлива ефективна координація своєї роботи. Наявними даними є свідчення того, що рівень ефективності у таких структурах або механізмах координації не мають універсальності. Наприклад, за існування більшої кількості поміркованих збройних угруповань, а також механізму примусів або стимулу, що надані для політичних діячів, щоб вони могли працювати краще.

Державами та міжнародними організаціями відіграються певні ролі у переговорному процесі щодо гуманітарного доступу. Тут для гуманітаріїв, можливо, буде доводитись мати дистанціювання від конкретного державного та політичного проекту щоб використати їх та отримати підтримку. Вони мають можливість використати засоби щоб відновити або застосувати інші стимули та важелі впливів, а також використати більшою чи меншою мірою ефективні форми переконання. Наприклад, після проходження циклону Нургіс 2004 року, М'янма не хотіла дозволити допуск для іноземної допомоги в країну. Хоча в деяких західних країнах були погрози до застосування своєї доктрини у відповідальності за захист. Менш загрозливими дипломатичними зусиллями в Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН), які рекламуються регіональною міжнародною допомогою, і виявлялися більш ефективними [8]. Відносини різних політичних суб'єктів полягає не тільки у створенні важелів впливів і підтримки гуманітаріям, а й ще створюються враження у політизації, що підривають довіру до співрозмовників.

Хоча багатьма стверджується, що гуманітарії могли і були повинні представляти нейтральність ідентичності. К Джеймс стверджував, що той спосіб, яким гуманітарії позиціонують себе в суспільстві, є дуже важливим. У її дослідженні ґрунтуються на досвіді співробітників Конголезьких неурядових організацій у Східній Демократичній Республіці Конго. Це показує, що хто представляв

громадські організації і як цих людей мають приймати і визнавати у зв'язку з політичними історіями у середовищі, в якому вона працюють. Цей факт можливо, сприяв або перешкоджав можливостям доступу [27]. Вона підкреслила, що ідентичність формують різними контекстами, але може зазначити, що для місцевих працівників гуманітарної служби, зокрема, існують впливи на їх особисту історію та ідентичність, а також зміну їх гуманітарного статусу. На практиці часто протиставляють реальні обставини ідеям про те, що гуманітарні працівники мають покладатись на основи своєї ізольованої гуманітарної ідентичності, щоб отримати доступ до можливостей гуманітарної роботи. Це допомагає втілити принципи гуманізму на наочних засобах, це футболки та кодекси поведінки. Ці здатності місцевих гуманітаріїв до можливостей змінити форму, та вміти тактично виражати різні аспекти у своїй ідентичності, що дозволить їм проводити успішне сприяння для гуманітарних доступів або досягати інших цілей [50]. Це можливо тому, що місцевими сторонами можна мати кращі умови доступу до конкретних органів влади, роботи громад або сторін конфлікту.

Але існують інші контексти як доказ того, що в ізольованій гуманітарній ідентичності може бути достатня ефективність. У цьому контексті на практиці існує особливе прагнення до збереження нейтрального іміджу гуманітарних організацій, незважаючи на звинувачення в політизованій допомозі та можливостях нападу на співробітників гуманітарних місій. Такі дії як проходили на заході Афганістану ще у 2003 році. Це досягається через повільний процес, через який надають допомогу, роз'яснюють його ролі, отримують можливості схвалити роботу для більшої кількості областей та обґрунтування важливості гуманітарної роботи. За умов, коли урядовими структурами та іншими суб'єктами відкидаються західні цінності, тими ж гуманітарними організаціями є можливості стикатись з конфліктами щодо фундаментальних питань. Наприклад, рухом Талібан в Афганістані вводиться обмеження для жінок, які можуть займатись гуманітарною діяльністю. Це може підривати реалізацію принципів гуманітарної справедливості і створювати дипломатичну дилему про те, як вирішити або обговорити цю проблематику [37].

Існує достатній обсяг літератури щодо переговорів з низкою недержавних збройних груп. Встановили, що представники гуманітарних організацій мають

працювати більшою мірою в районах, які контролюються урядами, ніж у тих районах, які контролюються владою. Це може призвести до нерівності доступів до отримання допомоги. Взаємодію з гуманітарними організаціями можна ставити під загрози для здатності виправдати таких учасників, які непередбачувані деяким Nsag. Вони неприйнятні для реалізації гуманітарного ідеалу для деяких груп. Це проблеми різного командування, суспільних законів та політикою, що присвячена боротьбою з тероризмом, а також контактами з гуманітарними організаціями [50].

На практиці існує рекомендація щодо підходів у переговорах з іншими організаціями чи державами, можна використати на умовах попереднього схвалення.

- Можливість засудити, особливо від третіх сторін, щоб не підривати довіру між сторонами.
- Ріст неформальної легітимності, яку можна створювати, через підтримку гуманітарної діяльності.
- Застосування широкого спектру дій. Мають на увазі лобіювання інтересів національних та міжнародних суб'єктів. Це потрібно щоб проводити переговори з різними озброєними групами, які можуть виступати проти антитерористичного обмеження, чим обмежується гуманітарна діяльність.
- Ряд дослідників також підкреслено важлива міжвідомча координація та стратегічний розвиток [35].

2.3 Прикладні кейси імплементації гуманітарної дипломатії

Можливості переконати органи, що мають приймати рішення, та вплинути на інших впливових людей, через використання відповідних дипломатичних інструментів та дій. Це один із обов'язків для національних суспільств для впровадження політики гуманітарної дипломатії. Насправді часто здійснюють дії на інтуїтивному рівні і рідко вивчають умови дипломатичного етикету перед проведенням важливих зустрічей, у сподіваннях, що нас все можна зрозуміти. Але за умов правильної підготовки до зустрічі, є запорукою успіху як мінімум на 50% [17]. Це є цілим мистецтвом для вивчення біографії людини, яка має переконувати, мати коректну поведінку під час зустрічей, надавати тільки необхідний обсяг інформації і навіть планувати вчасні жарти. Тому у цьому розділі ми спробуємо

розкрити особливості реалізації дипломатичного етикету і протоколу, який допоможе для роботи співробітників і волонтерів дипломатичних центрів.

Наведену нижче інформацію базують на рекомендаціях IFRC та практичних діях у застосуванні дипломатичної навички.

На рівні офіційних виступів та зустрічей.

1. Процес підготовки промов до виступів

Перш ніж розпочати промову, необхідно дати відповідь на наступні питання:

- Яким буде склад аудиторій?
- Коли і де ми будемо виступати з промовою. Це конференція, круглий стіл і т.д.)?)
- Яку основну ідею підтримує аудиторія?

Чого ми хочемо, і що потрібно щоб вони робили після того, як вислухають нас? [27]. Потрібно намагатись, щоб у повідомленні було все коротко і лаконічно - не потрібно намагатись вміщувати його до однієї промови, краще робити кілька різних виступів, замість одного занадто об'ємного повідомлення, що може викликати плутанину.

Варто переконатись, що в тексті існують чіткі посилання на ключові думки. Це наводять на початках виступу і потрібно перефразувати в кінці з більшою виразністю.

Продумайте, яким чином можна згадувати найкращі практики у національних суспільствах?

Наприклад, у якості представників регіональних організацій певної структури, ви виступите з промовою перед співробітниками Міністерства освіти. У разі, якщо тема виступу пов'язує з потребою підготовки інструкторів у міжнародному гуманітарному праві, то під час підготовки цього виступу ви маєте розуміти, що вам потрібно домогтись у своїй промові. Важливо, яку роль має організація в цій діяльності на майбутнє. Чи це тільки передача інформації або заохочення державних органів підтримувати її? Тому у своїх промовах вам слід мати розуміння, чого ви хочете досягти своєю промовою. Структурування та змістовна складова у вашій промові залежатиме від правильних відповідей на це питання [16].

2. Участь в офіційних прийомах.

Під час відвідування офіційних прийомів дуже важливим є дотримання дрес-кодів. За неналежного одягу вважають як образа для власника і може завдати серйозної шкоди для відносин. Перед початком відвідування офіційних (і неофіційних) прийомів Вам необхідно заздалегідь ознайомлюватись щодо вимог до одягу. У цілому, одяг повинен відповідати критеріям елегантності, стриманості, не позбавленим смаку і непомітним. Хоча для чоловіків існує очікування, що крій консервативного ділового костюму може задовольнити потреби організаторів, для жінок зазвичай пропонується плаття з рукавом або костюм. Якщо в запрошенні вказують на неформальний стиль, маєте не забути, що це означатиме, що запрошені будуть одягнені в ділові костюми. Неформальний не може означати недбалий. Смокінг передбачатиме чорний смокінг для вечері. Вдягнені в елегантні національні одяги, будуть прийнятними у всіх випадках.

Запрошені також мають пам'ятати, що вони мають тримати при собі запрошення і відповідні посвідчення особи. Якщо прийом організовують високопосадовці, не варто забувати про необхідність прибуття за 1 годину до зазначеного часу, хоча зазвичай це вказують організатори [16].

Крім того, завжди доречним буде демонстрація своєї причетності до певних організації, тому, під час відвідування офіційних зустрічей або прийомів, не забувайте взяти з собою бейджи.

Якщо під час зустрічі вас будуть знайомити з новими партнерами, варто пам'ятати про важливість правил поведінки. Зазвичай під час знайомства правою рукою ви потискаєте один одному руку. Жести відразу показують, що ви не маєте зброї. Рукостискання мають бути міцними і тривати не більше кількох секунд. Тут подумки можна поррахувати до 3-х.

Для деяких культур є прийнятним обмін поцілунками або можна обійняти людину під час побачення. Варто бути переконаним, що Ви повністю усвідомили основи культурних та релігійних традицій та заборон, а також відмінностей між цими традиціями у залежності від статі. Якщо ви з ними не обізнані, краще потисніть один одному руки.

2. Організації офіційних прийомів.

Безумовною, запорукою для успішних проведення заходів є якісне планування. Тут є необхідність призначення людини, що має повне уявлення щодо кількості людей, матеріального та технічного оснащення закладів, порядку виступів і т. д.

Коли пишете запрошення, є обов'язковим вказувати наступні інформації:

- Мати офіційні логотипи структури;
- Вказати повну назву організації. Є випадки варто вказати ім'я особи, яка проводитиме захід.
- Розуміти характер заходу. Чи це неформальні вечери, чи фуршети, чи офіційні прийоми і т. д.
- Вказувати дату і час проведення заходів, для деяких випадків рекомендують також вказати заплановані тривалості заходів.
- Вказувати місця, де проводять заходи.
- Надавати спеціальні інструкції запрошеним. Це дрес-коди і вимоги до відповідей, вказують номери телефонів або адресу на електронній пошті та інше.
- Врахувати необхідність, що вкажуть карту проїздів до місця де проведуть заходи.
- Для деяких випадків необхідно заздалегідь мати підготовлений подарунок з логотипами VIP-організацій. В цілому, є бажаним, щоб в організаційній структурі був невеликий запас з сувенірів. Це подарункова ручка, шарф, краватка, годинник і т.д. для всіх випадків життя [16].

Під час проведення офіційних зустрічей, у незалежності від її масштабів, є корисним проводити репетиції за 1 день до зустрічей і переконатися, що всі необхідні елементи на місці і що з проведенням заходу не виникнуть проблеми.

Розсаджувати гостей важливе питання. Цьому приділяють особливу увагу. До великих заходів варто заздалегідь готувати таблички, на яких будуть вказувати повні ім'я запрошених гостей. Під час виступу в залі засідань можна розміщувати у перших рядах, та в президії, якщо це передбачають.

Оратор не завжди може вирішувати, як виступити на прийомах. Якщо врахувати, що промови мають бути короткими, а керівники організацій краще мають виступати першими і запрошувати до виступу найпочесніших гостей. Порядок, як виступають оратори краще відображаються в програмах і сценаріях заходів.

Рівень офіційних повідомлень.

На рівні офіційних листувань існує як частина повсякденної роботи для певних товариств. Однак керівники організацій можуть стикатися з тими процесами, що є необхідними щоб відправляти листи високопоставленим посадовим особам. У цих випадках варто дотримуватися правил щодо недоторканності у дипломатичному листуванні.

У офіційному листі повинна міститись наступна інформація.

- Робити офіційні звернення і зазначати посаду адресата.
- Мати підтверджену назву. Це назва країни, міста, вулиці, установи.

Наявність помилок знизить важливість листа.

- Робити списки вкладень.
- Мати списки людей, яким будуть надсилати копії листів [16].

Авторам слід бути обережними роботою електронної пошти та телефонного повідомлення. Ці методи комунікації для даного часу є засобом вести переговори на щоденних основах, і у багатьох організаціях розглядається листування електронною поштою і телефоном як частини у офіційному спілкуванні і фіксують умови обміну інформацією.

Основними правилами ведення листування електронною поштою:

- Існують рекомендації відповідати на електронні листи за 24 години.
- *mail.by для офіційних листувань.
- Варто використовувати тільки чіткі і зрозумілі фрази [16].

Основними правилами ділового спілкування телефоном є:

Обов'язково складати плани бесід. Навіть якщо ви не маєте розрахунків довгої розмови, вам можна згадувати, що могли забути почути або сказати про щось важливе. Заздалегідь підготовлені планом умови допоможуть уникати різні труднощі.

Під час здійснення дзвінків уточніть, чи зайняті співрозмовники і чи можуть вони приділяти кілька хвилин часу. За умови якщо ви робили попередні замовлення телефоном, ви все одно будете знаходити цю інформацію. В інших випадках співрозмовники можуть пропускати частини з розмови.

Під час телефонних розмов вам не потрібно робити непотрібні дії. Це може бути куріння, умови прийому їжі, жувати гумку або постукувати ручкою по столу. Все ці дії можуть не тільки відволікати вас від деталей у розмовах, але і викликають роздратованість співрозмовників. Потрібно відстежувати звучання свого голосу, його тембри, особливості темпу, гучності тощо. Не обов'язковим є надання для співрозмовників статистичних даних, цифр, записів в документах, які на даний момент не можна бачити. Якщо у вас є потреба підкріплювати слова певними даними, надсилайте необхідні файли до свого співрозмовника електронною поштою.

Немає необхідностей проводити переговори та вести обговорення важливих аспектів контрактів. По телефону у вас є потреба обговорення більш поверхневих тем або можливостей домовлятися про особисті зустрічі [16].

Реалізація особливостей міжнародних протоколів.

Обставини ділового етикету, традицій та звичаїв для кожної країни різні. В ідеалі у правилах поведінки все має бути підготовлено перед зустрічами з міжнародними партнерами і мають роздаватися для всіх учасників у цій зустрічі особисто для вас. Проте, мають існувати і основи загальних принципів у діловій поведінці на переговорах з іноземцями.

- У випадку, якщо ви сидите, не варто показувати підощви на вашому взутті. Вони повинні повернуті до підлоги.
- Ваші руки мають лежати на столі, а не на колінах.
- Ваш одяг має бути консервативним і акуратним, незалежно від вашої статі.
- Звертайте увагу на подарунки не можна перестаратись.
- У жестах можна мати різні значення в залежностях від країни. Варто бути обережними під час їх використання.
- У залежності від країни можуть варіюватися особисті простори. Занадто близько наближатись до партнерів можуть бути викликані неприємними реакціями. Особливість зорового контакту також може змінитись у залежності від країни.
- Важливим є робити незнайомі страви, які для цієї країни вважаються делікатесами. Відмовляючись можна образити господарів.

- Якщо ви допускаєте помилки, ваші щирі вибачення мають допомагати вам гідно виходити з незручних становищ [16].

Мають існувати встановлені правила для етикету. Їх пов'язують з ритуалами обмінів візитними картками. Однією з найважливіших речей є: не нав'язувати свої візитівки. Передавати її можна, коли у вас є зацікавлення для продовження спілкування. Але якщо вам збираються дарувати візитки, не нехуйте взаємністю. Варто обов'язково передавати свої візитки. Під час обміну візитних карток дотримуються старшинства: спочатку візитівку має отримувати той, хто є старшим за званням. Вручивши візитні картки, варто тримати її так, щоб прочитали інформацію, не повернувши картку назад. Це підкреслює рівень вашої уваги і надає честь одержувачу. Ділові партнери у таких країнах, як Японія, Тайвань і Сінгапур, передають свою візитівку обома руками, віддаючи поклон.

Існування таких простих правил не тільки дозволяє для вас завжди поводити себе з коректністю під час спілкування з партнерами, але і допомагає вам зробити наближення до укладення необхідних контрактів і переконання потрібних людей щодо щирості вашого наміру. Варто не забувати, що основний принцип для хороших ділових манер прояв поваги до інтересу і почуття інших людей.

З попереднього тексту стає ясно, що являє собою гуманітарна дипломатія, і яким чином її пов'язують з діяльністю гуманітарних організацій. Гуманітарну дипломатію можуть використати для впливів на різні цільові групи. Тепер ми підходимо до найважливішого розділу вміти застосовувати отримані теоретичні знання на практиці. Процес гуманітарної дипломатії, як і будь-якого іншого соціального явища, має розвиватись циклічно. Для того щоб у гуманітарній дипломатії успішно застосовуватись у практичній площині, необхідне розуміння її циклів і варто розбиратися в роботі кожного етапу цих циклів [48].

Процес, у якому визначають проблеми і є постановка завдань.

Перш ніж прийняти рішення про те, як проводиться гуманітарна дипломатія в організаціях, що є потрібним, щоб визначити те, що ми не маємо займатись цим постійно? Важливим є які проблеми можуть існувати у цих галузях? Як їх вирішувати? Щоб відповісти на ці питання, варто ставити завдання, щоб досягти певні результати в гуманітарній дипломатії.

Найпростішим способом виявляти проблему, це спробувати моделювати у гіпотетичному сенсі дерево проблем.

1. Варто сформулювати проблеми. Такі проблеми повинні існувати в рамках сьогодення, а не в системах з минулого або майбутнього. Коректно сформулювати проблему з конкретикою і постаратися не зачепити глобальний рівень проблем. Це питання недофінансування, на які з практичної точки зору неможливо впливати.

2. Зацікавленим сторонам варто скласти списки всіх учасників, які мають пряму чи опосередковану зацікавленість і їх стосується ця проблема [38].

Для цього є необхідність відповідати на наступні питання:

Чи приносять користь інструменти гуманітарної дипломатії. Також важливо які мають бути позиції зацікавлені сторони, які відносини є у сторін та якими є їх вплив.

Карти для зацікавлених сторін формують як таблиці. Тут завданнями є в тому, щоби заповнювати кожен з стовпців у певному порядку.

В кінці процесу будують матриці впливів, в яких можливо розставляти пріоритетність: з ким проводити взаємодію, на кого звертати особливу увагу.

Важливий аспект сучасної гуманітаристики, це можливість залучити до гуманітарної дипломатії едукативні та культурні програми, щоб сприяти взаємному розумінню різних культур та націй. Обмінюватись рівнем знань та культурних цінностей виступає як інструмент, що зміцнить відносини та підтримає гуманітарні ідеї. Активність у присутності в соціальній мережі дозволить прискорювати реакції щодо гуманітарних криз та покращити мобілізацію глобальної громадськості. Це важливий механізм, оскільки спільноти в інтернеті є платформами де обговорюють гуманітарні питання.

Гуманітарна співпраця на регіональних рівнях ефективний механізм щоб вирішити конкретні гуманітарні проблеми, які є специфічними для певних географічних регіонів. Розбудовувати міцне партнерство на місцевих рівнях сприятиме до впровадження ефективної гуманітарної стратегії [18]. Ця різноманітність механізмів у гуманітарній дипломатії, яку використовують сучасні актори міжнародних відносин, підкреслює гнучкість, рівносторонність для вирішення гуманітарних викликів. Тільки завдяки комплексному та добре

адаптованому підходу можливе досягнення успішності в результатах забезпечення гуманітарних моделей захисту уразливих груп населення.

Забезпечити постійний доступ до допомоги під час воєнного конфлікту, складного надзвичайного лиха, завжди важлива проблема для політиків і дипломатів. Її вирішують через гарантії захистити цивільне населення за умов небезпеки і у політичній нестабільності. У практиці гуманітарних переговорів говорять про появу концепцій гуманітарної дипломатії початків 2000-х років. Її завданням було переконання громадського лідера, політика і високопосадовця, приймати рішення, проводити дії для уразливих груп населення дотримуватись гуманітарного принципу.

Гуманітарна дипломатія завжди включає організацію безпечних умов для присутності гуманітарної організації, створення доступу до можливості переговорів з населенням, можливість провести моніторинг програм по допомозі. Розвиток гуманітарних аспектів дипломатії пов'язаний із захистом найбільш уразливих груп населення – етнічних і релігійних меншин, жінок, дітей, біженців, жертв збройних конфліктів, тероризму і екологічних катастроф. На відміну від класичної дипломатії заснованої у першу чергу, на переговорних процесах, гуманітарну дипломатію фокусують на отриманні міжнародної допомоги в гуманітарних операціях та через міжнародні програми. Важливим є встановлення відповідного рівня у партнерських відносинах щоб досягти гуманітарну ціль. Публікації зарубіжних і вітчизняних вчених підкреслюють, що у розвитку гуманітарних дипломатичних аспектів пов'язують із групою зусиль, що направлені на можливість позбавити людей від страждання і поневірення. Для цього контексту у гуманітарній дипломатії, першою чергою, мають відношення до діяльності Міжнародних комітетів Червоного Хреста і відповідних установ в Організації Об'єднаних Націй [50].

У гуманітарній дипломатії акцентують увагу на гідності, повазі правах людини та можливості забезпечити безпеку та захистити вразливі групи населення. Її стратегічною метою є орієнтація та реагування на гуманітарних кризах та

конфліктах, а також на можливості запобігти їх загостренню. Ключовим напрямом, що розвиває гуманітарну дипломатію, сприяти сталому розвитку щоб досягти цілі у сталому розвитку людства. Засади гуманітарної дипломатії виступили як каталізатор у міжнародному співробітництві в економіці, освіті, охороні здоров'я та інших сферах, щоб досягти загальне благополуччя та забезпечити справедливість розподілу ресурсів.

У сучасних технологічних викликах принципи гуманітарної дипломатії набуватиме нові риси. Використати цифрові засоби у спілкуванні, інноваційні технології для гуманітарного проекту та можливість розвивати кібердипломатію. Це дозволить стати як важливий аспект в міжнародних відносинах. Тому гуманітарна дипломатія адаптується до світових змін та може використати сучасні засоби щоб максимізувати свій вплив. Необхідністю є звернення уваги на ролі у громадському секторі принципів гуманітарної дипломатії. Співпрацювати урядовим і неурядовими структурам, бізнесу та громадськими організаціями забезпечує збільшення ефективного реагування щодо глобальних проблем. Реалізація гуманітарної дипломатії буде як каталізатор, щоб залучити різні суб'єкти до спільної справи вирішити глобальні виклики та створити стійкий світ майбутнім поколінням [40].

Ученими відзначено, що гуманітарна дипломатія відноситься до можливості надати гуманітарну допомогу для національних і міжнародних організацій. Тому гуманітарне співробітництво залишається засобом для м'якої сили. Дослідниками та експертами у міжнародному праві висловлено розуміння гуманітарної дипломатії як різновиду не політичних комунікацій, заснованих на можливості застосувати інструменти м'яку силу («soft power»). Таке поєднання теорій у гуманітарній дипломатії набуло нової сутності і виступило як базова модель вдосконалення міждержавних відносин. У цих контекстах така дипломатія має спиратись на засади загальнолюдських цінностей, включно з соціальними, освітніми, науковими програмами, розширенням культурних обмінів. Тому приймати участь у можливості ненасильницького розв'язання політичного конфлікту, превентивної діяльності, миротворчої діяльності, захистом прав і свобод людини, допомагати населенню у лихах, війнах, локальних і регіональних конфліктах [31].

Тому для моніторингу гуманітарної діяльності важливо спостерігати за оцінками дозволів для встановлення причинно-наслідкових зв'язків поведінки та результатів.

Щоб моніторити та оцінювати успішність у гуманітарно-дипломатичних циклах потрібно дати відповідь на питання:

- Чи можливо досягати початкової мети?
- Як певні види діяльності впливають на вразливі групи у населенні?
- Які фактори мають сприяти успішності чи невдачам?
Які дії потрібно робити по-іншому?
- Що є необхідним змінювати в майбутньому? [51].

Не завжди завершувати гуманітарну дипломатію варто через процес вирішення нових проблем і знайти рішення різних етапів гуманітарного циклу.

Висновки до розділу

На початках ХХІ століття проблеми наростити військовий аспект конфліктів з особливою гостротою постає в сфері дипломатії. Тому гуманітарна дипломатія стає найбільше ефективний інструмент у глобальних діалогах цивілізацій. Дослідження показують, що Європейський Союз може відіграти важливі ролі сучасної дипломатії, та спирається на первинність принципу гуманності, демократії та солідарності. Нові моделі у гуманітарній дипломатії дозволяють налагоджувати основи міжнародного співробітництва і підштовхнуть до реалізації потенціалу ЄС в різних сферах, включно з безпекою і захистом громадян, викорінить бідність, підтримає розвиток культури, медицини, екології і прав людини. Гуманітарною дипломатією можна дозволити максимальним способом відстояти власні інтереси поза меж коаліції. Це розширення своїх можливостей щоб спілкуватись і здійснювати політичний вплив. Щоб зміцнити класичні дипломатичні інститути за допомоги нових інструментів варто проводити системну роботу. Тому, робота гуманітарної дипломатії ефективний засіб у глобальному діалозі, заснованому на принципах культурного діалогу та реалізації прав людини. Це толерантність та мир, які необхідні для загальних принципів сталого розвитку.

ВИСНОВКИ

Отже, проведений теоретичний та прикладний аналіз показав, що обсяги літератури з проблематики, яку вирішує гуманітарна дипломатія продовжує зростати, однак розуміння змісту та висновки, щодо її реалізації для практиків подекуди обмежується фрагментарністю характеру доказів, які засновані на різноманітних дослідженнях та труднощах, що пов'язують з оцінками успіху для різних ситуацій.

Дослідження окреслює низку визначень гуманітарної дипломатії, які пов'язані з існуванням різних гуманітарних цілей, учасників та методів дослідження.

Гуманітарна дипломатія відіграє роль дескриптора у повсякденній діяльності працівників, які діють у гуманітарній місії на місцях. Це робота з офіційними угодами із різними державами, як рушіями у міжнародній підтримці для гуманітарного права і політики. Підходи до змісту гуманітарної дипломатії може залежати від сили учасників і контекстів у яких діють учасники гуманітарних процесів. Тут важлива сила у роботі, яку можна виконати та сили для ухвалення стратегічних рішень.

Вивчивши концепції гуманітарної дипломатії маємо зазначити на існування широкого спектру у підходах до гуманітарної сфери. Це може стосуватись проведення звичайного переговорного процесу на місцях до офіційної державної дипломатії та поширення гуманітарних ідеалів.

Гуманітарну дипломатію у рамках міжнародного контексту широко практикують різні міжнародні суб'єкти. У цій діяльності докладають багато зусиль щоб систематизувати знання щодо гуманітарної дипломатії, зокрема щодо гуманітарної практики у процесі проведення переговорів. Відтак, гуманітарними організаціями часто здійснюються дії за існування позиції відносної слабкості жертви агресії в порівнянні з державами, які мають сильні позиції. Починати це обмежувати можливо за існування впливів на результати гуманітарної діяльності. Держави та міжнародні організації можуть вести роботу із заохочення інших країн надати всі можливості для гуманітарного доступу, або для формалізації інших гуманітарних цілей. Це можливо досягти загрозами та спонуканнями, хоча

реалізація таких зусиль, якщо їх вживати неналежним чином, може бути контрпродуктивною.

У гуманітарній дипломатії оперують розсудливістю і компромісами, а іноді до пропагандою і конфронтацією. До її позитивних досягнень та успіхів відносять можливості просувати гуманітарні норми та закони на міжнародному рівні за допомоги стратегії формування порядку денного та збору доказів. Уміти реалізувати координацію механізмів гуманітарної діяльності допоможе для обміну інформацією і вироблення спільної позиції щоб підвищити переговорний потенціал для гуманітарних організацій.

Під час імплементації гуманітарних місій чи завдань, у практичній площині оперують гуманністю, справедливістю, нейтралітетом та незалежністю.

У дослідженні проаналізовано зміст гуманітарної дипломатії та вивчені її умови, принципи, історична візія. Було зроблено спробу надати загальне розуміння поняття «гуманітарна дипломатія», яке опирається на політичні обставини, соціально значущі пріоритети, та вимагатиме професійних підходів, у міждисциплінарних знаннях і комунікативних навичках. Її практика завжди сприяла можливості вирішити актуальні глобальні проблеми і забезпечити мир, стабільність і підтримку тих, хто знаходиться в кризовій ситуації.

Дослідники підкреслюють, що гуманітарна дипломатія важливий інструмент, за допомогою якого вирішують гуманітарні кризи, та кореспондують традиційні дипломатичні підходи з практичними гуманітарними діями.

Ефективно використовувати дипломатичний протокол, навички у спілкуванні та розумінні культурних відмінностей між різними народами, суспільствами та державами, важливий фактор, що допомагає у імплементації гуманітарної дипломатії. У практичній площині це включає ретельну роботу комунікаційного характеру. Для цього потрібно:

1. Вивчати профіль аудиторії.
2. Визначати важливі повідомлення та дотримуватись етикету на офіційних заходах.
3. Своєчасно готуватись до публічних виступів.
4. Належним чином поводитись на офіційних прийомах.

5. Суворо дотримуватись вимог протоколу.

Гуманітарна дипломатія реалізується через комплексний підхід, який потребує:

1. Системного аналізу гуманітарних проблем.
2. Вміння виявляти зацікавлені сторони.
3. Розробляти стратегії для спільної гуманітарної взаємодії.
4. Створювати умовне дерево проблем та реалізувати карти зацікавлених сторін.
5. Розуміти та прогнозувати розвиток і динаміку у гуманітарних кризах.
6. Вміти розробляти ефективні плани дій.

Практичні рекомендації, які розглядались у роботі, підкреслили вагу співпраці міжнародних та регіональних партнерів щодо можливостей адаптувати гуманітарну дипломатію до конкретних культурних і політичних умов.

Тож, гуманітарна дипломатія є не тільки політичною, але і соціально значущою сферою, що вимагатиме професійних підходів, ефективного застосування міждисциплінарних знань і комунікації високого рівня. Її практика забезпечує можливості для сприяння вирішувати актуальні глобальні проблеми і забезпечити мир, стабільність і підтримку для тих, хто знаходиться в кризових ситуаціях.

Поряд із цим, розглянуто концепції гуманітарної дипломатії ЄС у 21 столітті опираючись на вивчення ефективних моделей у гуманітарній дипломатії та зроблено висновки, які мають надати дієві практичні рекомендації у роботі з дипломатичними інститутами через проведення міжнародних переговорів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Відімська, К. Прикладні аспекти суспільних комунікацій в міжнародних відносинах. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*, с. 93–101. <https://doi.org/10.15421/352227> (дата звернення 23.10 2025).
2. Вікторов, К., Бажан, Я., & Ковтун, О. (2024). Еволюція концепції та складові гуманітарної дипломатії: *Evolution of the Concept and Components of*

Humanitarian Diplomacy: POLITOLOGY GRANI. 2021. <https://doi.org/10.15421/172180> (дата звернення 12.09.2025).

3. Діденко. О.. Діденко. Р. Підготовка майбутніх фахівців міжнародних відносин до роботи в системі стратегічних комунікацій: предмет наукових досліджень. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*. с. 126–142. <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v33i2.1436> (дата звернення).

4. Кваша. С., Павленко. О. Вакуленко. В. Мороз. М. Особливості формування міжнародних економічних відносин в умовах воєнного стану. *Сталий розвиток економіки*, 2024. с. 218–222. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-34> (дата звернення).

5. Коновалова. М. Сучасні підходи та межі гуманітарної дипломатії. *Grani*, 2024. с. 91–95. <https://doi.org/10.15421/172412> (дата звернення).

6. Кривошеїн. В. Технології публічної дипломатії як інструмент «м'якої сили»: Особливості впровадження в сучасній Україні та досвід Ізраїлю: *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 2023, с. 63–83. <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2023-03-63-83> (дата звернення 13. 11. 2025).

7. Литовченко. І.В. Григорова. Ю.В. Суть та ролі наукової дипломатії в системі міжнародних відносин. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2025, с. 64–67. <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2020-258-2-64-67> (дата звернення 17.08.2025).

8. Мирончук. О.А., Роль наукової дипломатії. у розвитку і стабілізації міжнародних відносин в умовах глобалізації. *Еволюція цінностей в епоху глобалізації: збірник наукових праць*. 2019. (с. 57–66). За заг. ред. О. В. Зернецької.

9. Павлюх. М. Застосування соціально-комунікаційних технологій у міжнародних відносинах. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, 2020 239–248. <https://doi.org/10.31866/2616-745x.4.2019.177654> (дата звернення 03.09. 2025).

10. Павлюх. М., Кушней С. Публічна дипломатія як тренд у сучасних політичних відносинах: Процеси трансформації. *Політичне життя*. 2025, 122–127. <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2022.4.14> (дата звернення 19.10.2025).

11. Пікулик. О., Балак. І. Особливості публічної дипломатії Туреччини. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації. та регіональні студії*. 2022 с. 139–151. <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2022-01-139-151> (дата звернення 29.09.2025).
12. Присяжнюк. С. Особливості реалізації гуманітарної політики у секторі безпеки і оборони України. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія політичні науки*, 2023., с. 83–88. <https://doi.org/10.31558/2617-0248.2023.8.13> (дата звернення 30.08.2025).
13. Сергієнко. Т. Політичні аспекти міжнародних конфліктів крізь призму системності в міжнародних відносинах. *Наукові праці. Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2023, с. 125–131. [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2\(68\)-18](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2(68)-18) (дата звернення 23.10.2025).
14. Тихоненко І. (2023). Феміністична дипломатія як інструмент реалізації зовнішньої політики держави та багатостороннього міжнародного співробітництва у XXI ст. *Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI*, 2020, с. 118–125. <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi>. 2023. (дата звернення 14.10.2025)
15. Токарська. А. Можливості впливу української діаспори на громадську думку під час війни: *Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін*, 2020, с.90–96. <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series22.2024.35.11> (дата звернення 20.11.2025).
16. Філіпов. С. Синергетична модель конструювання ментального простору в міжнародних відносинах: *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2022., с. 111–119. <https://doi.org/10.15421/352213> (дата звернення 16.09.2025).
17. Шевель. І. Дипломатія під час пандемії COVID-19: її роль та наслідки у сфері дипломатії та міжнародних відносин. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2020, с. 82–89. <https://doi.org/10.31866/2616-745x.6.2020.218775> (дата звернення 28.09.2025)
18. Шевченко, М. (2023). Сучасні концепції міжкультурної взаємодії в умовах глобалізації та сучасних міжнародних відносинах. *Міжнародні відносини:*

теоретико-практичні аспекти, 12, 164–179. <https://doi.org/10.31866/2616-745X.12.2023.292413>

19. Шульженко. Ф. Філософсько-правова природа свавілля в міжнародних відносинах. *Kyiv Law Journal*. 2023., с. 16–24. <https://doi.org/10.32782/klj/2022.4.2> (дата звернення 10.11.2025).

20. Юрченко. О. Публічна дипломатія як форма міжнародних комунікацій, її роль. у формуванні іміджу України. *Економіка та суспільство*. 2024, с. 64. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-124> (дата звернення 04.09.2025).

21. Abdrazakova. L., Zhabina. Zh. Kaliyeva, A. Humanitarian diplomacy as a tool of international relations: The position of the Kazakhstani foreign policy elite and the experience of foreign countries. 2022. *International Relations and International Law Journal*, 98. <https://doi.org/10.26577/IRILJ.2022.v98.i2.05>. (дата звернення 26.10.2025).

22. Atamanenko. A. Martyniuk. N. Science diplomacy. in the globalized world: Conceptualization. of the phenomenon. *Наукова дипломатія у глобалізованому світі: концептуалізація явища*, 2021., с. 88–98. <https://doi.org/10.26693/ahpsxxi2022.04.088> (дата звернення 21. 10.2025).

23. Barakat. S. Priorities and challenges of Qatar's. humanitarian diplomacy. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.16823.27043> (дата звернення 23.09.2025).

24. Belanger. J. Horsey. H. (2022). Negotiating Humanitarian Access to Cyclone-Affected. Areas of Myanmar: A Review. *Humanitarian Exchange*. 2022., с. 2–5. <https://odihpn.org/wp-content/uploads/2008/12/humanitarianexchange041.pdf> (дата звернення 19.10.2025).

25. Bowden. M. Metcalfe-Hough. V. Humanitarian diplomacy and protection advocacy in an age of caution. ODI. https://odi.cdn.ngo/media/documents/Humanitarian_diplomacy_and_protection_advocacy_in_an_age_of_caution.pdf (дата звернення 19.10.2025).

26. Brauman, R. (2012). Médecins Sans Frontières and the ICRC: matters of principle. *International Review of the Red Cross*, 94(888), 1523-1535. <https://international-review.icrc.org/sites/default/files/irrc-888-brauman.pdf> (дата звернення 11.10.2025).

27. Carter. W. Haver. K. Humanitarian access. negotiations with non-state actors. SAVE: https://www.gppi.net/media/SAVE_Humanitarian_access_negotiations_with_non-state_armed_groups.pdf (дата звернення 09.10.2025). 2016
28. Chalisey, K. C. (2024). Relevance of international humanitarian law in international relations: National and international contexts. *NCWA Annual Journal*, 55, 53–59. <https://doi.org/10.3126/ncwaj.v55i01.62982> (дата звернення 11.11.2025).
29. Cotrone, A. Humanitarian diplomacy. *Diplomatic. Ukraine*, 2020. с. 382–392. <https://doi.org/10.37837/2707-7683-2018-24>
30. Cutts. M. The Humanitarian operation in Bosnia and Herzegovina, 1992–95: dilemmas in negotiating humanitarian access. *New Issues in Refugee Research: Working Paper No 8*. <https://www.unhcr.org/3ae6a0c58.pdf> (дата звернення 19.09.2025).
31. Davutoğlu. A. Turkey's humanitarian diplomacy: Objectives, challenges and prospects. *Nationalities: Papers*, 2019. <https://doi.org/10.1080/00905992.2013.857299> (дата звернення 17.10.2025).
32. Di. Lauri. Humanitarian Diplomacy: a new research agenda. Chr. Michaelsen Institute. 2021, с. 1–4. <https://www.cmi.no/publications/6536-humanitarian-diplomacy-a-new-research-agenda> (дата звернення 20.11.2025).
33. Dmitrieva. V. The. specifics of modern humanitarian diplomacy of Mexico. *Latinskaia Amerika*, 19. <https://doi.org/10.31857/S0044748X0021271-7> (дата звернення 07.10.2025).
34. Donini. A. Negotiating with the Taliban. In Minear, L. & Smith, H. (Eds.), *Humanitarian Diplomacy: Practitioners. and Their Craft*. United Nations University Press. 153-173. <https://digitallibrary.un.org/record/602125?ln=en> (дата звернення 16.10.2025).
35. Egeland. J. ‘Humanitarian Diplomacy’. In Cooper, A., Heine, J. and Thakur, R. (Eds.) *The Oxford. Handbook of Modern Diplomacy*, 2021., с.352-368 (дата звернення 18.09.2025).
36. Felfeli. A. Humanitarian. diplomacy. https://doi.org/10.1007/978-3-031-28214-0_8 (дата звернення 14.10.2025).
37. Gabrielyan O. Gabrielyan, G. (2021). People’s diplomacy as an information and communication technology: Necessity, opportunities, perspectives. *Russia & World:*

Sc. Dialogue, 2020, с. 115–125. <https://doi.org/10.53658/RW2021-1-1-115-125> (дата звернення 21.10.2025).

38. Gilboa. E. Diplomacy in the media age: Three models of uses and effects. *Diplomacy and Statecraft*. 2023, с. 1–28. <https://doi.org/10.1080/09592290108406201> (дата звернення 0.9.10.2025).

39. Grace. R. Understanding humanitarian negotiation: five analytical approaches. Harvard Humanitarian Initiative. Available. from: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/understanding_humanitarian_negotiation-_five_analytical_approaches_0.pdf. (дата звернення 15.10.2025).

40. Grace. R. The humanitarian as negotiator: developing. capacity across the aid sector. *Negotiation journal*, 2024, с. 13-41. <https://doi.org/10.1111/nej.12307> (дата звернення 28.0.9.2025).

41. Guo. X. Turkey's international humanitarian assistance during the AKP era: Key actors. concepts and motivations. *Asian Journal of Middle Eastern and Islamic Studies*, 2021, с. 121–140. <https://doi.org/10.1080/25765949.2020.1728974> (дата звернення 30.10.2025).

42. Harroff-Tavel. M. The humanitarian. diplomacy of the International Committee of the Red Cross. *Relations internationales*. 2023с, 73-89. <https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/humanitarian-diplomacy-icrc.pdf> (дата звернення 0.5.10.2025).

43. Hart. D. Siniver. A. The meaning. of diplomacy. *International Negotiation*. 2019, с.26. <https://doi.org/10.1163/15718069-bja10003> (дата звернення 119.10.2025).

44. Holovko. I. Establishment of the concept of public diplomacy in modern scientific discourse: The. role of paradiplomacy. *Epistemological Studies in Philosophy Social and Political. Sciences*. 2022, с.180–188. <https://doi.org/10.15421/342429> (дата звернення 18.0.9.2025).

45. Husein R., Kurniawan B. Kurniawati. N. Humanitarian diplomacy in action: Examining Muhammadiyah as a model for faith-based organizational engagement. *Jurnal Hubungan Internasional*, 2024. <https://doi.org/10.18196/jhi.v13i1.19673> (дата звернення 119.10.2025).

46. Hutchinson J. F. Rethinking the origins of the Red Cross. *Bulletin of the History. of Medicine*, с.557-578. <https://www.jstor.org/stable/44451123> (дата звернення 01.11.2025).
47. James. M. Humanitarian Shapeshifting: Navigation, Brokerage. and Access in Eastern DR Congo, *Journal of Intervention and Statebuilding*, 2020, с. 349-367, DOI: 10.1080/17502977.2021.2002591 (дата звернення 11.10.2025).
48. Kelly. L. The Role. of UN. Humanitarian Forums Involving Conflict Parties in Conflict Situations. K4D Helpdesk Report. Brighton, UK: Institute of Development Studies. <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/handle/20.500.12413/14492>. (дата звернення 13.11.2025).
49. Koptiev. O. Public. diplomacy as a technology. of the foreign policy of Ukraine. *International and Political Studies*, 2019, с. 51–60. <https://doi.org/10.18524/2707-5206.2023.36.288707> (дата звернення 05.11.2025).
50. Kurpiewska-Korbut. R. The Polish humanitarian diplomacy and its capabilities. *Horyzonty Polityki*, 2024, с. 201–216. <https://doi.org/10.35765/hp.2645> (дата звернення 16.10.2025).
51. Lie. J. H. The humanitarian-development nexus: Humanitarian principles practice, and pragmatics. *Journal. of International Humanitarian. Action.* 5. <https://doi.org/10.1186/s41018-020-00086-0> (дата звернення 07.09.2025).
52. Likarchuk, D., Kostyrya, I., Koval, O., Datsenko, V., & Kryvoshein, V. (2022). Peculiarities of the use of political mediation in the Russian-Ukrainian war: Principles of application and problems of solution. *Cuestiones Políticas*, 40, 285–298. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.19> (дата звернення 14.09.2025).
53. Magone. C. Neuman. M. Weissman, F. (Eds.). Humanitarian. negotiations revealed: the MSF experience. Oxford. University Press. (дата звернення 26.10.2025).